

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢА ИБРАЙ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

№ 79

19.12.2018 ел

Татарстан Республикасы
Аксубай муниципаль районы
«Яңа Ибрай авыл жирлеге»
Муниципаль берәмлекнең Уставы турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы, «жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2007 елның 15 июнэндәге 100-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы нигезендә» Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында "28.07.2004 №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге уставын Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Яңа Ибрай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын 1 нче кушымтага ярашлы кабул итәргә.
2.9 нчы Пункт, 1 нче кушымтаның 5 нче маддәсенең 14 нче пункты 01.01.2019 елдан үз көченә керә.

3. Үз көчен югалткан дип тану:

- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы «Яңа Ибрай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы турында " 2010 елның 31 августындагы 10 номерлы карары
- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар № 10, 17.08.2012 ел
- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында 2014 елның 23 апрелендәге 6а номерлы карар
- 2015 елның 6 мартындагы 8 номерлы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар
- 2015 елның 21 декабрэндәге 12 номерлы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар
- Республика Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар № 35, 19.01.2017 ел
- Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Яңа Ибрай авыл жирлеге «муниципаль берәмлеге Уставы турында» 2018 елның 2 октябрэндәге 73 номерлы карары

4. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Яңа Ибрай авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә әлеге уставын федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвә өчен Юстиция органына җибәрергә.

5. Әлеге карарны Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында бастырып чыгарырга <http://aksubayevo.tatarstan.ru>, мәгълүмат стендларында. Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга <http://pravo.tatarstan.ru/> Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә.

6. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Аксубай муниципаль районы
Яңа Ибрай авыл җирлегенә башлыгы
Совет рәисе

Ф. Х. Кәбиров

кушымта № 1

Яңа Ибрай авыл жирлеге
Совет карары белән кабул ителде
02.10.2018 ел № 73

Яңа Ибрай авыл жирлеге
Совет Рәисе _____ Ф.Х.Кәбиров

**УСТАВЫ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
»ЯҢА ИБРАЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ"
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ**

Яңа Ибрай авылы
2018ел

I бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 нче маддә. «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукый статусы

1. «Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлегенә авыл җирлеген статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме муниципаль берәмлек Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл җирлеген (алга таба текст буенча торак пункт).

3. «Яңа Ибрай авыл җирлеген» муниципаль берәмлеген Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы составына керә.

2 нче маддә. Торак пунктның территорияль төзелеше

1. Торак пункт территориясен составына керә: яңа Ибрайкино авылы.

2. Торак пунктның административ үзәген – Яңа Ибрайкино авылы.

3. Торак пункт чикләрен «Аксубай муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрен территорияләрен чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 19-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Торак пункт территориясен составына милек формасына һәм максатчан билгеләнешенә карамастан җирләр керә.

5. Торак пункт чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы Законы белән законнарда билгеләнгән төрлөдә башкарыла.

3 нче маддә. Гражданның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Җирле үзидарә Россия Федерациясенә гражданны тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формаларында катнашу, шулай ук өлеге Уставта каралган сайлап куелган һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Гражданны җирле үзидарәне турыдан-туры да, үз вәкилләрен аша да, жөнәсенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, милек һәм вазифа хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, иҗтимагый берләшмәләргә карагына карамастан, тигез хокукларга ия.

Торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданны җирле үзидарә гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләренә һәм федераль законнарда ярашлы хокукларга ия.

3. һәркем җирле үзидарә органнарына һәм вазифаи затларга турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында мөгълүмат алырга хокуклы.

4. Гражданны җирле үзидарә органнарына сайларга һәм сайланарга хокуклы.

5. Россия Федерациясенә дөүләт телен белгән гражданны муниципаль хезмәтне үтү өчен тигез шартларга һәм аның үтү өчен тигез шартларга ия, аның жөнәсенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, яшәү урынына, дингә, ышануларга, иҗтимагый берләшмәләргә карагына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйлә булмаган башка шартларга карамастан.

6. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинләгән, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында гражданның башка тулы һәм ышанычлы мөгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

7. Җирле үзидарә органнары массакуләм мөгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка даими рәвештә торак пунктны һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләрен, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эшен, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүчә социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлләрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хөлләр турында хәбәр итәләр.

8. Гражданны, оешмалар, әгәр аларның хокуклары һәм ирекләрен бозылган дип санасалар, җирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) судта бөхәсләшәргә хокуклы.

4 нче маддә. Җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына җирлек Советы, җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты, җирлекнең Ревизия комиссиясен, уставка ярашлы рәвештә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү өлеге уставка үзгәрешләр күртү юлы белән башкарыла.

5 нче маддә. Җирле әһәмияттәге торак пункт мәсьәләләрен

1. Торак пункт карамагындагы җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, җирлек бюджеты үтәлешенә турында хисап төзү һәм раслау;

2) җирле салымнарны һәм жөемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү;

3) җирлекнең муниципаль милкәндә булган милеккә ия булу, файдалану һәм аның белән идарә итү;

4) торак пунктлар чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

5) торак пунктта яшәүчеләренә элемент, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләрен белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял оештыру һәм авыл халкын мәдәният оешмалары хезмәтләрен белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Җирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

8) торак пунктның архив фондларын формалаштыру;

9) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен контрольдә тоту, күрсәтелгән кагыйдәләргә ярашлы рәвештә торак пункт территориясен төзекләндерүне оештыру

10) адреслашу объектларына адреслар биру, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр биру (Федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр биру, мондый исемнәргә үзгәртү, юкка чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрлар;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) торак пунктта балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм жирләү урыннарын тоту;

16) торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясә законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;

17) торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген;

18) торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясә халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклауға һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) авыл жирлегендә яшәүчеләргә күпләп ял итү өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын тәэминләүгә оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына иреккә керүен тәэмин итү.

20) "Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында" 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә торак пунктны үстерүне стратегик планлаштыруны гамәлгә ашыру;

2. Федераль законнарга ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары Аксубай муниципаль районының жирле үзидарә органнары белән жирлек бюджетыннан муниципаль район бюджетына Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга тапшыру турында килешүләр төзәргә хокуклы.

Муниципаль районның жирле үзидарә органнары жирле үзидарә органнары белән жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга Россия Федерациясә Бюджет кодексына ярашлы рәвештә муниципаль район бюджетыннан жирлек бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

6 нчы маддә. Жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләргә хәл итүгә хокуклары

1. Жирле үзидарә органнары:

1) торак пункт музейларын булдыру;

2) торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкару;

3) опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашу;

4) торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләргә хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтләр арасындагы мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү.

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янғын күзәтчеләген булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүне жәмәгать контролендә тотучы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында" 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) Россия Федерациясенә 1992 елның 7 февралендәге 2300-І номерлы "кулланучылар хокукларын яклау турында"гы Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау буенча чараларны гамәлгә ашыру.

12) гражданның торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын биру;

13) торак пункт территориясендә яшәүче караучысыз хайваннарны тоту һәм тоту буенча чараларны гамәлгә ашыру;

14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

15) инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән кешеләргә, адаптив физик культура һәм адаптив спортның физик культурасын һәм спортын үстерүгә ярдәм күрсәтү.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары өлегә статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук органнар компетенциясенә кермәгән башка мәсьәләләргә хәл итәргә хокуклы башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарәсә, дәүләт хакимияте органнары һәм аларның компетенциясенән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган, жирлек бюджеты керемнәре хисабына, Россия Федерациясә бюджет системасы

бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә түләүләр нормативлары буенча салым керемнәре керемнөрәннән тыш.

7 нче маддә. Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

1) жирле үзидарә органнарының торак пунктны социаль-иқътисади үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;

2) жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) тәзү;

3) даими яки вакытлыча координацион, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка үзара эш итү формалары.

9 нчы маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткөрнең статусын билгеләүне, муниципаль хезмәтне узу шартларын һәм тәртибен кертәп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы һәм жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

Икенче бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

10 нчы маддә. Жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы

Торак пункт халкы турыдан-туры жирле үзидарә алып бара һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) депутатны, жирле үзидарәнең сайланган вазифалы кешесен чакыртып алу буенча тавыш бирү;

4) торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) гражданныр җыены;

6) гражданнырның хокук иҗаты инициативасы;

7) территорияль иҗтимагый үзидарә;

8) авыл жирлеге старостасы;

9) җәмәгать тыңлаулары, җәмәгать фикер алышулары;

10) гражданныр җыелышы;

11) гражданныр конференциясе (делегатлар җыелышы);

12) гражданныр арасында сораштыру;

13) гражданнырның жирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;

14) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формалар.

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятияләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә тәзелә.

11 нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум жирлек халкы тарафыннан жирле еһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатыннан үткәрелә.

2. Жирле референдум торак пунктның бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны торак пункт чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданныр катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданныр яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнашалар.

4. Жирле референдум үткөрү турында карар жирлек Советы тарафыннан:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданныр;

2) сайлау берләшмәсе, уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка иҗтимагый берләшмә;

3) жирлек Советы һәм алар бергәләп тәкъдим иткән жирлек башлыгы.

5. Гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып өлеге инициативаны яклап имзалар җыю тора, аларның саны Федераль закон нигезендә жирлек территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентыннан артмаса тиеш.

6. Жирлек Советы һәм жирлек башлыгы тарафыннан берлектә тәкъдим ителгән референдум үткөрү инициативасы жирлек Советы карары һәм жирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны жирлек советына документлар кергән көннән алып 30 көн эчендә билгели, аның нигезендә жирле референдум билгеләнә.

8. Тавыш бирү нәтиҗәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазифаи затлары яки жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мохтаҗ түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарны. алар арасында вәкаләтләрне аеруга ярашлы рәвештә, өлеге устав белән үтәүне тәэмин итә.

11. Жирле референдум үткөрү турында карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль закон нигезендә суд тәртибендә шикаяя ителергә мөмкин.

12. Жирле референдумны өзөрлөү һәм үткөрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» гы Федераль закон һәм «жирле референдум турында»гы Татарстан Республикасы Законы белән көйләнә.

12 нче маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзаларын, яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау максатларында үткөрелә.

Муниципаль сайлаулар жирлек Советы тарафыннан "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында"2002 елның 12 июнендәгә 67-ФЗ номерлы Федераль закон белән каралган срокларда билгеләнә. Федераль закон белән билгеләнгән очракларда муниципаль сайлаулар жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

2. Жирлек Советы депутатын сайлаулар үткөрү өчен "Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында"Федераль закон таләпләренә ярашлы рөвештә бер мандатлы һәм (яки) күп мандатлы сайлау округлары төзелә

Жирлек Советы депутатларын сайлау мөжбүри, вакытлыча һәм гамәлдәгә законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда үткөрелә.

3. Жирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә житкән Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзасы, тавыш бирү көнендә 21 яшькә житкән гражданин сайлана ала.

Россия Федерациясенәң халыкара килешүләре нигезендә һәм закон нигезендә торак пункт территориясендә даими яшәүче чит ил гражданның жирле үзидарә органнарына сайлануыга һәм сайлануыга, күрсәтелгән сайлауларда Россия Федерациясе гражданның белән бер үк шартларда башка сайлау гамәлләрендә катнашуыга хокуклы.

4. Жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзаларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлауға өзөрлөү һәм үткөрү гамәлдәгә законнарда ярашлы рөвештә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан башкарыла.

Депутатларны сайлау турында карарны жирлек Советы тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул итә. Бу карар массакүләм мөгълүмат чараларында рәсми рөвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылуыга тиеш.

Федераль закон белән билгеләнгән очракларда, жирлек Советы депутатларын сайлау жирлекнең сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

5. Өгәр жирлек Советы өлегә статьяның 4 пунктында каралган срокларда, шулай ук жирле үзидарәнең вәкилләккә органы булмаган очракта, сайлаулар муниципаль берәмлекнең тиешле сайлау комиссиясе тарафыннан тавыш бирү көненә кадәр 70 көннән дә соңга калмыйча билгеләнә.

6. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган кандидат сайланган дип таныла. Өгәр тавыш бирү бер кандидатура буенча үткөрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 проценты тавышларын алган кандидат сайланган дип санала. Төркөлгән кандидатлар алган тавышлар саны тигез булганда, элек төркөлгән кандидат сайланган дип санала.

7. Жирлек Советы депутатларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы өгъзаларын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау нәтижәләре рәсми рөвештә бастырылуыга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижәләрен билгеләү тәртибе, депутат мандатларын кандидатлар исемлегә арасында һәм кандидатлар исемлегә эчендә булу, жирлек советының сайланган депутатларын, жирлекнең сайлап куелган органы өгъзаларын төркөү һәм жирлекнең сайлап куелган вазифаи затларын сайлау нәтижәләрен билгеләү гамәлдәгә законнар белән билгеләнә.

13 нче маддә. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү.

1. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, шул исәптән жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан гамәлдәгә законнар һәм өлегә Устав нигезендә һәм тәртибендә кире чакырылуыга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу нигезләре булып депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затының суд тәртибендә расланган конкрет хокуксыз карарлары яки гамәлләре (гамәлсезлегә) тора депутат, жирлек башлыгы һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен башка бозулар, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, өлегә устав һәм башка муниципаль хокукый актлар.

3. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы буенча үткөрелә.

4. Жирлек Советы депутатын, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затын чакыртып алу һәм аңа ярдәм итү өчен гражданның имзаларын жыю буенча тавыш бирү үткөрү инициативасын текъдим итү өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукы булган кимендә 10 кешедән торган инициатив төркөм төзелә.

5. Инициатив төркөм жирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркөмне төркөү турында үтенеч белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркөмнең үтенечендә депутатын, жирлекнең жирле үзидарә сайланган вазифаи затының аны кире чакыру өчен нигез булып торган конкрет законсыз карарына яки гамәлләренә (гамәлсезлегенә) күрсәтмә булуыга тиеш, аны кире кайтару өчен нигез булып торган, гражданның паспортын алмаштыручы паспорт яки документ сериясе, номеры һәм датасы, шулай ук аны биргән органның исеме яки кодын күрсәтеп күрсәтелергә тиеш инициатив төркөмнең һәр өгъзасының һәм аның исеме белән жирлек территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы. Инициатив төркөмнең үтенече өлегә

төркемнең барлык өгзәләре тарафыннан имзаланырга тиеш. Гаризага суд карары кушылырга тиеш, ул күрсәтелгән законсыз карарны яки депутатның гамәлләрен (гамәлсезлеген) раслый.

6. Инициатив төркемне төркөү, жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткөрү инициативасын хуплау өчен имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум үткөрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

7. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзәнчөлөкләрне исәпкә алып, жирле референдум үткөрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, аңа карата аны кире алу инициативасы төкдәм ителгән, жирлек Советы утырышында катнашырга хокуклы, аның депутатларына фикер алышу буенча тавыш бирүгә каршы язма каршылыкларны, шулай ук телдән чыгыш ясап, фикер алышу өчен нигез буларак төкдәм ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирергә. Жирлек советы утырышы турында күрсәтелгән депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затына ул уздырылганчы өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

8. Депутатны, жирле үзидарәнең сайланган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турындагы карар рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифалы кешесе, аның чакыруы буенча тавыш бирүне үткөргәндә, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак төкдәм ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү максатыннан инициатив төркем белән тигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифалы кешесе, шул исәптән жирлек башлыгы, тиешле сайлау округында төркөлгән сайлаучыларның яртысыннан ким булмаган өлеше кире чакырылган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын жирле үзидарә сайланган вазифаи затны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

12. Жирлекнең сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтижеләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек советының тиешле депутатына, жирлекнең жирле үзидарәсе сайланган вазифаи затына аны кире алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

14 нче маддә. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән чикләрен үзгәртүгә, торак пунктны үзгәртүгә ризалыгын алу максатыннан үткөрелә.

2. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон белән билгеләнгән очракларда торак пунктның бөтен территориясендә яки аның территориясендә бер өлешендә үткөрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда каралган үзәнчөлөкләрне исәпкә алып, Федераль закон һәм «жирле референдум турында» Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә.

4. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктның өлеше катнашкан булса, узган дип санала. Халыкның торак пункт чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, торак пунктны үзгәртү, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше тавыш биргән булса, алынган дип санала.

5. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү һәм кабул ителгән карарлар мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

15 нче маддә. Гражданның хокук ижаты инициативасы

1. Жирлек гражданны өлеге Устав һәм жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2. Хокук булдыру инициативасы белән актив сайлау хокукына ия булган, сайлау хокукына ия булган торак пункт халкының 3 процентыннан артмаган гражданин төркеме чыгыш ясыя ала.

3. Хокук булдыру инициативасын тормышка ашыру максатыннан, торак пункт халкы:

яшәү урыны буенча гражданиннар жыеннарын (эшләрен) һәм хокук булдыру инициативасын тикшерү һәм төкдәм итү буенча башка коллектив чараларны оештыру һәм үткөрү;

хокук булдыру инициативасын төкдәм итүне хуплау өчен имзалар жыю буенча инициатив төркемнәр булдыру;

торак пункт халкының имзаларын жыю һәм хокук булдыру инициативасын законнарға каршы килмәгән ысуллар белән төкдәм итүне хуплау өчен агитация алып бару.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары торак пункт халкына хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты, өлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләренә ярашлы рәвештә, ул кертелгән көннән алып өч ай дәвамында жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан аның ачык утырышында мөхбүри каралырга тиеш.

6. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда, гражданның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен белдерү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектың карау процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгының, жирлек Башкарма комитетының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукий акт проектың карау нәтижеләре буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар инициативалы төркеменә житкерелергә тиеш.

16 нчы маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар жыеннары һәм конференцияләре үткәрү, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәгә яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йортның подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; торак пункт булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре өлеге территориядә яшәүче халык төкъдиме буенча торак пункт Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставына ярашлы рәвештә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукий формасында дәүләт төркөвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнөлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын формалаштыру, вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын туктату тәртибе, вәкаләтләре срогы;

4) карар кабул итү тәртибе;

5) милекне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән милектән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән идарә итү тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданнар жыеннары, конференцияләре аның уставына ярашлы рәвештә чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә ун алты яшыкә житкән халыкның өчтән бер өлеше катнаша, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе хокуклы дип санала, әгәр анда гражданнар жыеннарында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнаша, алар тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бер өлешен төкъдим итә, алар ун алты яшыкә житкән.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенә аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә төп юнөлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтөлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегә турындагы хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатләрен яклай;

2) гражданнар жыеннарында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтөлешен төэмин итә;

3) территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары хисабына да, жирлек бюджеты акчаларын кулланып, жирлек башкарма комитеты белән килешү нигезендә дә гамәлгә ашыра алалар;

4) өлеге органнар һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукий актлар проектларын жирлек Советына, жирлек башлыгына һәм жирлек башкарма комитетына кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе жирлек советының өлеге Уставы һәм норматив хокукий акты белән билгеләнә.

17 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру тәртибе

1. В целях учреждения территориального общественного самоуправления по инициативе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектың эшләүче һәм бу территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданнар жыенын оештыручы гражданнар инициатив төркеме оештырыла.

2. Гражданнар жыены Тиешле территориядә территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын төркөү белән бәйле мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданнар жыенын төкъдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә җирлек Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле оештырылган дип санала.

18 нче маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар Җыенының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) җирлек башлыгына:

1) гражданнар җыенының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул ителгән гражданнар җыены протоколы, анда гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне, сериясе, паспорты яки паспортын алыштыручы документ бирү датасы, вәкаләтле вәкилләрнең һәрберсенең яшәү урыны адресы күрсәтелгән;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә Уставының ике экземплярлы.

2. Әлеге статьяның 1 пункттында билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документларны алуда исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Җирлек башлыгы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар килгән көннән алып ике атна эчендә җирлек Советының уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турындагы карары проекттан алдан карау һәм өзерләүне оештыра.

4. Гражданнар Җыенының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм киңәшмә тавышы хокукы белән поселок Советы утырышында катнашырга хокуклы.

5. Җирлек советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында яки әлеге статьяның 1 пункттында күрсәтелгән документларны җирлек башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тартуны мотивацияләргә кирәк.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигезләр булып:

1) Россия Федерациясе Конституциясенәң территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларының, федераль законнарның, Татарстан Республикасы Конституциясенәң һәм Татарстан Республикасы законнарының, торақ пункт Уставының, башка муниципаль хокукый актларның каршы килүе;

2) әлеге уставның 16 статьясының 4 пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль иҗтимагый үзидарә булдыруның максатка туры килмәвә мотивлары буенча рәхсәт ителми.

8. Җирлек Советы тарафыннан өч көн эчендә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә гражданнар җыены вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) җиткереләргә тиеш.

9. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер экземпляры аны теркәү турында билге белән гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче экземпляр җирлек Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы тарафыннан теркәлгәргә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

19 нчы маддә. Авыл җирлеге старостасы

1. Җирле үзидарә органнары һәм авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл иткәндә үзара хезмәттәшлеген оештыру өчен авыл җирлеге старостасы билгеләнә ала.

2. Авыл җирлеге старостасы авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә, аның составына әлеге авыл җирлеге керә, авыл җирлеге гражданны җыены тәкъдиме буенча әлеге авыл җирлеге территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия булган кешеләр арасынан.

3. Авыл җирлеге старостасы дөүләт вазыйфасын, дөүләт гражданлык хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яки муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче кеше түгел, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм җирле үзидарә органнары белән турыдан-туры бәйлә башка мөнәсәбәтләрдә тора алмый.

4. Авыл җирлеге старостасы итеп кеше билгеләнә алмый:

1) дөүләт вазыйфасын, дөүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яки муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылган;

3) гамәлдән чыгарылмаган яки төшерелмәгән хөкәм ителүе булган.

5. Авыл җирлеге старостасының вәкаләтләре 5 ел тәшкил итә. Авыл җирлеге старостасының вәкаләтләре әлеге авыл җирлеге составына кергән җирлек Советы карары буенча, авыл җирлеге гражданны җыены тәкъдиме буенча, шулай ук әлеге уставның 39 статьясындагы 1 пункттың 1 7 пунктчаларында билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла.

6. Авыл җирлеге старостасы аңа йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл җирлегендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән хезмәттәшлек итә, шул исәптән гражданнар җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу аша, мондый чаралар нәтижеләре буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән мөрәҗәгатьләр һәм тәкъдимнәр җибәрә;

3) авыл җирлегендә яшәүчеләргә җирле үзидарә оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча мөгълүмат бирә, шулай ук җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мөгълүматны аларга җиткөрүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына Җәмәгать тыңлауларын һәм җәмәгать фикер алышуларын оештыруда һәм үткөрүдә, аларның нәтижеләрен авыл җирлегендә игълан итүдә ярдәм итә;

7. Авыл жирлеге старостасының эшчәнлеге гарантияләре һәм статусының башка мәсьәләләре Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә жирлек Советы тарафыннан билгеләнә ала.

20 нче маддә. Жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары

1. Жирлек халкы катнашында жирле өһемияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектларын тикшерү өчен жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар үткөрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, поселок советы яки поселок башлыгы инициативасы буенча үткөрелә.

Халык яки поселок Советы инициативасы буенча үткөрелә торган ачык тыңлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә, ә поселок башлыгы инициативасы буенча поселок башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Жәмәгать тыңлауларына:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, муниципаль берәмлек уставына әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясә Конституциясә, федераль законнар, конституция яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасында үзгәрешләр кертелгән очрактардан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) торак пунктны социаль-икътисади үстерү стратегиясә проекты;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына ярашлы рәвештә, торак пунктны үзгөртү турында сораулар, әгәр торак пунктны үзгөртү өчен тавыш бирү юлы белән яки гражданныр жыеннарында күрсәтелгән торак пункт халкының ризалыгын алу таләп ителә икән, ;

4. Жәмәгать тыңлауларын үткөрү турындагы карар гамәлдәге законнар һәм жирлекнең муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнгән срокларда кабул ителергә тиеш.

5. Жәмәгать тыңлауларын үткөрү турында карар һәм аларны үткөрү вакыты һәм урыны күрсәтелгән һәм жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, жәмәгать тыңлаулары уздырылганчы 7 көннән дә соңга калмыйча бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

6. Халык тыңлауларын үткөрү турында Карар игълан ителгән көннән алып аларны үткөргән көнгә кадәр жирлек халкы жирлек башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искөрмәләр, шул исәптән халык тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына тәзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искөрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Бу тәкъдимнәр һәм искөрмәләр жәмәгать тыңлауларында катнашучыларга житкөрелә.

7. Жәмәгать тыңлаулары муниципаль норматив хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткөрелә. Жәмәгать тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакыруы белән үткөрелә. Жәмәгать тыңлауларында, әгәр гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган булса, жирлектә яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

8. Жәмәгать тыңлауларын үткөрү нәтижеләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазифаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенциясенә жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына кабул иту кертелгән.

9. Жәмәгать тыңлаулары нәтижеләре, шул исәптән кабул ителгән карарларның мотивациялә нигезләмәсә, гамәлдәге законнарда башка срок каралмаган очракта, жәмәгать тыңлаулары уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылырга (ачыкланырга) тиеш.

10. Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткөрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турындагы Нигезләмә белән билгеләнә һәм жирлек халкына Жәмәгать тыңлауларын үткөрү вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан танышуны, жирлек халкының жәмәгать тыңлауларында катнашуын тәэмин итүче башка чараларны, жәмәгать тыңлаулары нәтижеләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкөрүне), шул исәптән мотивациялә нигезләүне күздә тотарга тиеш кабул ителгән карарлар.

11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне чикләү проектлары, территорияләрне тәзәкләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертуне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә файдалануның рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү турында карар проектлары, рәхсәт ителгән чикнең чик параметрларынынн тайпылуга рәхсәт бирү турында карар проектлары буенча капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, жир участкаларынынн һәм капитал төзелеш объектларынынн рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен жирдән файдалану һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда мондый куллануның икенче төренә үзгөртү мәсьәләләре буенча жәмәгать фикер алышулары һәм жәмәгать тыңлаулары үткөрелә. Аларны оештыру һәм үткөрү тәртибе муниципаль берәмлек уставы һәм (яки) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый акты белән шөһәр төзелеш эшчәнлеге турында закон нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә

12. Әлеге статьяның 10 пункттында күрсәтелгән яңалыклар буенча жәмәгать фикер алышуларын яки Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткөрү тәртибе шөһәр төзелеш эшчәнлеге турында закон нигезләмәләрен исәпкә алып, поселок Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турында Нигезләмә белән билгеләнә.

21 нче маддә. Гражданныр жыены

1. Жирле өһемияттәге мәсьәләләрне тикшерү, халыкны жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары эшчәнлеге турында мөгълүмат бирү, Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен жирлек территориясендә гражданныр жыеннары үткөрелергә мөмкин. Гражданныр жыеннары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданныр жыены халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый узидарэ уставында каралган очрактарда үткерелэ.

3. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткерелэ торган гражданныр жыелышы жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеленэ.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданныр жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый узидарэ органнарының, тиешле территориядэ яшөүче һәм әлеге территорияләрдэ урнашкан предприятие, учреждение, оешма житөкчеләренәң жыелышында катнашу хокукына ия булган халык санының 10 процентыннан ким булмаган гражданныр төркеменәң язма тәкъдиме буенча билгеленэ.

Гражданныр жыенын үткерү турында тәкъдим аның карагына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеген, жыенын үткерү вакыты һәм урынын үз эченә алырга тиеш. Бу тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелыш үткерү инициативасы белән гражданныр төркеме мәрәжәгать итсә, аларның һәрберсенәң фамилиясе, исеме, әтисенәң исеме, туган көне, яшөү урыны адресы күрсәтелгән.

Жирлек советы гражданныр жыенын уздыру турында көртөлгән тәкъдимнә үзәнәң якынлашып килүче утырышында карый.

Жирлек советы гражданныр жыенын үткерүдән аның максатка туры килмәвә сәбәпләре буенча баш тартырга хокукы түгел.

5. Территориаль ижтимагый узидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданныр жыенын билгеләү һәм үткерү төртибе территориаль ижтимагый узидарэ уставы белән билгеленэ.

6. Гражданныр жыенын үткерү вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга көртелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядэ яшөүчеләргә жыелыш уздырылачак көнгә кадәр жиде көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чаралары, почта хөбәрләре, фатирлар буенча (подворный) әйләнүләр, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар кулланып хөбәр ителә.

Гражданныр жыенын өзәрлөү һәм үткерүне жирлекнең башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Жыелыш эшендә әлеге территориядэ яшөүче, сайлау хокукына ия булган 18 яшькө житкөн гражданныр катнашырга хокукы. Жыелышта катнашу хокукына ия булган гражданнырның гомуми саны Муниципаль сайлаулар үткөргөндө кулланыла торган Россия Федерациясә гражданнырның Россия Федерациясә чикләрендә булган һәм яшөгән урыннары буенча төркөү исәп-хисабы мәгълүматлары нигезендә билгеленэ.

Өгәр анда жыелышта катнашу хокукы булган гражданнырның өчтән бер өлеше булса, гражданныр жыелышы хокукы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта булган гражданнырның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

8. Гражданныр жыелышы жирле узидарэ органнарына һәм жирле узидарэ вазифаи затларына мәрәжәгатьләр кабул итә ала, шулай ук жирле узидарэ органнары һәм жирле узидарэ вазифаи затлары белән өзара мөнәсәбәтләрдә гражданныр жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайлый ала.

9. Территориаль ижтимагый узидарәне гамәлгә ашыруга бөйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданныр жыелышы территориаль ижтимагый узидарэ уставы белән аның компетенциясенә көртөлгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданныр жыелышы кабул иткән мәрәжәгатьләр жирле узидарэ органнары һәм жирле узидарэ вазифаи затлары тарафыннан мөжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданныр жыенын билгеләү һәм үткерү төртибе, шулай ук гражданныр Жыенының вәкаләтләре Федераль закон, әлеге Устав һәм торак пункт Советының норматив хокукый акты белән билгеленэ.

12. Гражданныр жыены нәтижәләре рәсми рөвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

22 нче маддә. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы)

1. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) жирле өһәмияттөгә мәсьәләләренә тикшерү һәм бөтен торак пункт халкы вәкилләренәң фикерен ачыклау кирәк булганда үткерелә. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендөгә халык арасыннан гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) гражданныр жыенын чакыру авыр булган очрактарда, шул исәптән тиешле территориядэ яшөүчә һәм гражданныр жыенында катнашу хокукы булган халык саны 100дән артып киткөн очракта үткерелә.

2. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) гражданныр жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) халык, торак пункт Советы, торак пункт башлыгы инициативасы буенча үткерелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткерелә торган гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеленэ. Халык инициативасы буенча үткерелә торган гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) поселок Советы тарафыннан билгеленэ.

4. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокукы дип санала. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

5. Гражданныр конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткерү, делегатлар сайлау төртибе жирлек советының әлеге уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеленэ.

6. Территориаль ижтимагый узидарәне гамәлгә ашыруга бөйле мәсьәләләр буенча гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый узидарэ уставында каралган төртиптә һәм очрактарда билгеленә һәм үткерелә.

7. Гражданныр конференциясә (делегатлар жыелышы) нәтижәләре рәсми рөвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

23 нче маддә. Гражданныр арасында сораштыру

1. Гражданнырдан сораштыру жирле узидарэ органнары һәм вазифаи затлары, шулай ук дөүлөт хакимияте органнары карарлар кабул иткөндө халыкның фикерен һәм аны исәпкә алуны ачыклау өчөн жирлекнең бөтен территориясендә яки территориясендә үткерелә.

Сораштыру нәтижәләре тәкъдим итү характерында.

2. Гражданнырны сораштыруда сайлау хокукына ия булган торак пункт халкы катнашырга хокукы.

3. Гражданнар арасында сораштыру:

1) жирле өһемияттөгә мәсьәләләр буенча жирлек советы яки жирлек башлыгы;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм төбәкара өһемияттөгә объектлар өчен жирлекләрнең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм үткөрү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турында карарны поселок Советы кабул итә. Жирлек советының гражданнардан сораштыру билгеләү турындагы карарында:

1) сораштыруны үткөрү датасы һәм вакыты;

2) Сораштыру үткәргәндә төкъдим ителгән (төкъдим ителгән) сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткөрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы торак пункт халкының минималь саны.

6. Жирлек гражданнарына сораштыру уздырылганчы 10 көн алдан ук хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыруга эзерләү һәм үткөрү белән бәйлә чараларны финанслау:

1) жирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә жирлек бюджеты акчалары хисабына;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән авылның теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Жирле үзидарә органнары тиешле карарлар кабул иткәндә сораштыру нәтижеләре мөхбүри исәпкә алынырга тиеш.

24 нче маддә. Гражданнар жыены

1. Гражданнар жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формасы булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон һәм муниципаль норматив хокукый актта каралган очракларда үткәрелә.

3. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданнар жыены үткөрелергә мөмкин:

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, аның составына күрсәтелгән торак пункт көрә, бу күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт территориясенә күртүгә китерә;

2) өлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча торак пункт составына керүче торак пунктта;

3) авыл халкының тыгызлыгы түбән булган территориядә яки авыр барып житүле урында урнашкан торак пунктта, әгәр авыл жирлегендә халык саны 100 кешедән артмаса, торак пунктны бетерү мәсьәләсе буенча;

4) авыл жирлегендә авыл жирлеге старостасы кандидатурасын төкъдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл жирлеге старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

5) авыл жирлегендә гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатлар төкъдим итү максатларында үткөрелергә мөмкин.

4. Гражданнар жыенын жирлек башлыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырырга мөмкин.

5. Жыенны үткөрү инициативасын яклап жыелырга тиешле имзалар саны торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын төшкил итә, әмма 25 имзадан ким булмаса тиеш.

6. Жирлек башлыгы тарафыннан чакырылган гражданнар жыены жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырылган гражданнар жыены жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр алдан ук гражданнар жыенын үткөрү вакыты һәм урыны турында хәбәр ителә, алдан ук муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән танышалар.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш.

25 нче маддә. Гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре

1. Гражданнар жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәжәгатьләр ясау хокукына ия.

2. Гражданнар мөрәжәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маендагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

26 нчы маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге Уставта каралган федераль законнар нигезендә халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары белән беррәттән, гражданныр жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясә Конституциясә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формаларда катнашырга хоуклы.

2. Жирле үзидарәне жирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, ирекелек принципларына нигезленә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары халыкка жирле үзидарә халкына турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарә гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ТОРАК ПУНКТ СОВЕТЫ

27 нче маддә. Торак пункт Советы Жирле үзидарәнең вәкилләкә органы

1. Торак пункт Советы даими эшләүчә жирле үзидарәнең сайлап куелган коллегияль вәкилләкә органы булып тора.

2. Торак пункт Советының рәсми исемә Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлегә Советы.

3. Авыл жирлегә Советының вәкаләтләре 5 ел.

4. Жирлек советы жирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тотә.

5. Торак пункт Советының мөһерләре, үз атамасы белән бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнары классификациясә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

28 нче маддә. Торак пункт Советы составы

1. Жирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 10 депутаттан тора.

2. Жирлек советы аның составына билгеләнгән сандагы депутатларның өчтән икә өлешен сайлаганда хоуклы булып тора.

3. Торак пункт Уставы белән торак пункт Советы утырышының Хоукыйлыгы билгеләнә. Жирлек советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының 50 процентыннан кимрәк өлешә булса, хоуклы дип санала алмый. Авыл жирлегә Советы утырышы өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк уздырылмый.

4. Яңа сайланган жирлек Советы беренчә утырышка жирлек уставы белән билгеләнгән срукта жыела, ул жирлек Советы сайланган көннән алып 30 көннән артмаска тиеш.

29 нчы маддә. Авыл жирлегә Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты Азат ителмәгән нигездә эшли, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара, әлеге уставта билгеләнгән очрактардан тыш.

3. Жирлек Советы депутаты статусына бөйлә чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына үз вәкаләтләрен законнар, әлеге устав, жирлек Советы карарлары нигезендә тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла.

5. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәгә йөкләмәләрен дә үз эченә алырга тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазифаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә аның шөхсән яки аның якин туганнарына кагылышлы мөсьәләләренә хәл иткәндә йогынты ясау өчен кулланмаска;

2) депутат бурычларын объектив үтәүдә шик тудырырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки поселок Советының абруена зыян китерәргә сәләтлә конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мөнфәгәтьләр конфликтты барлыкка килү куркынычы янаганда вазифаны биләүчә затның шөхси мөнфәгәте (турыдан - туры яки турыдан - туры булмаган) аның мөнфәгәтьләр конфликтты булдырмау һәм жайга салу буенча чаралар күрү бурычын күздә тоткан очракта, аның вазифа (хезмәт) бурычларын (вәкаләтләрен гамәлгә ашыру) тиешлә, объектив һәм гадел үтәвенә йогынты ясыи яки йогынты ясыи ала торган хәлләр хәбәр итәргә бу хакта торак пункт советына һәм аның әлеге мөнфәгәтьләр конфликтты булдырмауга яки жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) жирлек советында билгеләнгән жәмәгәт чыгышлары кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутатлык эшчәнлегә белән бөйлә булмаган максатларда Федераль закон нигезендә аңа депутатлык бурычларын үтәү белән бөйлә рәвештә билгелә булган конфиденциаль характердагы мөгълүматларны ачмаска һәм кулланмаска;

6) депутат бурычларын үтәү сәбәплә физик һәм юридик затлардан бүләкләр (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр, күнел ачулар, ял, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр) алмаска.

6. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүчә башка зат "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәндәгә 230 номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү очрагында депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүчә башка затның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла-"дөүләт Вазыйфаларын биләүчә затларның

һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында.

7. Жирлек Советы депутаты тарафыннан коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләр турындагы мәгълүматларның дәрәжәсиз һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары нигезендә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә үткөрелә.

8. Әлеге статьяның 7 өлеше нигезендә үткөрелгән тикшерү нәтижәсендә "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория кешеләргә счетлар (вкладлар) ачуны һәм булуны тыю турында, акчаларны һәм кыйммәтле әйберләрне Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) алардан файдаланырга", Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутаты вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату турында тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирлек Советына яки судка гариза белән мөрәҗәгать итә.

9. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан төхүдәм ителгән керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләр турында мәгълүмат Аксубай муниципаль районы сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

10. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә, аларны үткөрү тормыш тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының эшчәнлеген бозмаса, хәяүлеләр һәм (яки) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулау тудырмаса яки гражданның торак биналарга яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачауламаса, үткөрелә. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки жирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларның кайчан һәм кайчан үткөрелүе турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

11. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

12. Депутатның сайлаучылар белән ачык чара формасындагы очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турындагы законнарына ярашлы рәвештә үткөрелә.

13. Депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткөрүгә Россия Федерациясе җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында законнары белән билгеләнгән ачык чара формасында комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

30 нчы маддә. Жирлек депутаты, жирлекнең сайлап куелган жирле үзидарә органы әгъзасы, жирлекнең сайлап куелган жирле үзидарә вазифаи заты вәкаләтләрне гамәлгә ашыру гарантияләре.

1. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи зат вәкаләтләрне гамәлгә ашыру гарантияләре федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлек уставы белән билгеләнә.

2. Муниципаль вазыйфаны даими нигездә биләүче кешегә:

1) муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә вазифа вәкаләтләрне үтәүне тәэмин итүче эш шартлары;

2) жирле үзидарә органнарын, предприятиеләрне, учреждениеләрне һәм оешмаларны, жирлек бюджеты акчалары хисабына тулысынча яки өлешчә финанслана торган, яисә закон нигезендә салымнар һәм мәҗбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган милек формаларына карамастан, вазифаи затларның беренче чиратта кабул итү хокукы;

3) жирле үзидарә органнары кабул иткән хокукый актларга киртәсез керү хокукы;

4) жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә жирлек территориясендә булган жирле үзидарә органнарыннан, ә федераль законнарда каралган очракларда барлык милек формалары оешмаларыннан, иҗтимагый берләшмәләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан жирле өһәмияттәге мөһимләргә буенча вәкаләтләрне үтәү өчен кирәкле мәгълүмат һәм материаллар алу хокукы;

5) акчалата бүлекне вакытында һәм тулы күләмдә алу хокукы;

6) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дөвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре, шулай ук ел саен түләү торган төп һәм өстәмә отпусклар бирү белән тәэмин ителә торган ял;

7) муниципаль вазыйфаны биләүче кешегә һәм аның гаилә әгъзаларына, шулай икәнчә муниципаль вазыйфаны биләүче кеше пенсиягә чыкканнан соң, медицина хезмәте күрсәтү;

8) кеше муниципаль вазифаны биләгән вакытта яки аны туктатканнан соң, өмма аның вазифа бурычларын үтәү белән бәйлә рәвештә, авыру яки эшкә сәләтән югалту очрагына мәҗбүри дәүләт социаль иминияте;

9) өлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче затның гаилә әгъзаларын, аның вазыйфа вәкаләтләрне үтәү белән бәйлә рәвештә вафат булган очракта, федераль закон нигезендә пенсия белән тәэмин итү;

10) муниципаль вазыйфаны биләүче затны һәм аның гаилә әғзаларын федераль законнар һәм муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән очрақларда, тәртиптә һәм шартларда вазифа вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә көч кулланудан, янаулардан һәм башка законсыз гамәлләрдән яклау;

11) хезмәт командировкалары белән бәйлә чыгымнарны каплау;

12) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда транспорт хезмәте күрсәтү, шулай ук жирлекнең муниципаль хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә биләгән вазифасына бәйлә рәвештә шәхси транспортны хезмәт максатларында куллану өчен компенсация.

3. Муниципаль вазыйфаны даими булмаган нигездә биләүче затка әлегә статьяның 2 өлешендәге 1-4 һәм 10 пунктларында каралган гарантияләр бирелә, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүгә бәйлә чыгымнарны, шул исәптән муниципаль вазыйфаны биләүгә бәйлә хезмәт командировкаларына бәйлә чыгымнарны, жирлекнең муниципаль хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә компенсацияләү гарантияләне.

4. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга вәкаләтләренә гамәлгә ашыру гарантияләре жирлек бюджеты акчалары хисабына финанслана.

31 нче маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дөүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында җавап бирә һәм аларга хисап бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына бер тапкырдан да сирәгрәк хисап бирә, вакыт-вакыт аларны жирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да сирәгрәк сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты жирлек халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мөнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны кабул итәргә, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәренә, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

32 нче маддә. Яңа сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән санының өчтән ике өлешә сайланган көннән соң ун көннән дө соңга калмыйча җыела. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек башлыгы, ә ул булмаганда жирлекнең сайлау комиссиясә чакыра.

2. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек советының яңа башлыгы сайланганчы, жирлек Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

33 нче маддә. Торак пункт Советы компетенциясә

1. Торак пункт Советы компетенциясендә:

1) торак пункт уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) торак пункт территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләренә законнарда ярашлы рәвештә билгеләү;

3) жирлек бюджетын һәм аның үтөлешә турында хисапны раслау;

4) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгөртү һәм бетерү, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) торак пунктның социаль-иқтисади үсешә стратегиясен раслау;

6) жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга таләпләр Россия Федерациясә Хөкүмәтә тарафыннан билгеләнә;

7) торак пункт чикләрен үзгөртү, торак пунктны үзгөртү турында инициатива тәкъдим итү;

8) жирлек Советы депутатларын сайлауны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

9) жирле референдумны билгеләү;

10) жирлек башлыгын сайлау;

11) жирлек башлыгы урынбасарын сайлау;

12) муниципаль район Советына жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау;

13) жирлекнең сайлау комиссиясә әғзаларын билгеләү;

14) жирлек чикләрен үзгөртү, жирлекне үзгөртеп кору, жирлек Советы депутатын чакырытып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

15) Татарстан Республикасы Дөүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

16) жирлекнең муниципаль милкәндә булган мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән идарә итү тәртибен билгеләү;

17) муниципаль предприятиеләренә булдыру, үзгөртеп кору һәм бетерү, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очрақлардан тыш, эшләрен башкару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

18) муниципаль-ара хезмәттәшлек оешмаларында торак пунктның катнашу тәртибен билгеләү;

19) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

20) торак пунктның Ревизия комиссиясен формалаштыру;

21) жирлек башлыгын отставкага җибөрү турында Карар кабул итү;

22) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары жирле өһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту;

23) торак пункт территориясен тәзекләндерү һәм тоту кагыйдәләрен раслау;

24) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, шөһәр төзелешә проектлауның жирле нормативларын, жирдөн файдалану һәм жирлек территориясен төзү кагыйдәләрен, жирлекнең генераль планын, Россия Федерациясә Шөһәр төзелешә кодексына ярашлы рәвештә башка шөһәр төзелешә документларын раслау;

25) торак пункт территориясендәге урамнарға һәм торак пунктларның башка өлешләренә исем бирү һәм үзгәртү тәртибен раслау;

26) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен җирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыру һәм куллану тәртибен билгеләү;

27) муниципаль махсулаштырылган торак фондына торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

28) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына җирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

29) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар булдыру турында карарлар кабул итү;

30) үз массакуләм мәгълүмат чараларын оештыру;

31) җирлек Советы карарларын һәм җирлек уставын аңлату;

32) җирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

33) җирлек советы турында нигезләмәне раслау;

34) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

35) урам-юл чөлтәре элементларына исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару;

2. Җирлек Советы, җирлек башлыгы яки аерым депутатлар (депутатлар төркемнәре) белән нинди дә булса формада җирлек бюджеты акчалары белән идарә итү һәм (яки) идарә итү рәхсәт ителми, җирлек бюджеты акчалары җирлек Советы, җирлек башлыгы һәм депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлтелгән.

3. Җирлек советы җирлек башлыгының аның эшчәнлегенә нәтиҗәләре, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгы карамагындагы башка җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, шул исәптән җирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

34 нче маддә. Авыл җирлегенә Советының эш тәртибе

1. Авыл җирлегенә Советының эш тәртибе әлеге устав һәм авыл җирлегенә Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек советы эшенең төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек Советы утырышлары, әгәр анда сайланган депутатлар санының ким дигәндә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Җирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда, әмма өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк үткөрелми. Чираттан тыш утырышлар җирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлешен буенча чакырыла.

5. Совет утырышларын авыл җирлегенә башлыгы чакыра. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Авыл җирлегенә Советы утырышлары ачык һәм ачык үткөрелә. Советның ачык утырышларында авылның теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда, җирлек Советы ябык утырыш үткөрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда җирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш протоколы алып барыла. Утырыш протоколына утырышның датасы, урыны һәм вакыты турында мәгълүмат кертелә, каралган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтиҗәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар төркөлә. Җирлек советы утырышы протоколына кул куелгач, җирлек башлыгы аның белән җирлекнең теләсә кайсы кешесен таныша ала.

8. Җирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Авыл җирлегенә Советы депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Торак пункт Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Һәр төр тавыш бирүне куллану очраклары әлеге устав, торак пункт Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Җирлек башлыгы тавышы җирлек Советы карарларын кабул иткәндә җирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

35 нче маддә. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыруны җирлек башлыгы башкара.

2. Җирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә, җирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм өзерләү өчен, җирлек башлыгынан тыш, җирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча даими яки вакытлыча комиссияләр (яки) төзелә ала. Депутат ике даими комиссиядә генә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, җирлек Советы карарлары проектларын өзерләү, җирлек карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләргә тикшерү өчен, җирлек Советы каршында аның карары буенча депутатлар, җирлекнең башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

36 нчы маддә. Җирлек Советы тарафыннан контроль функцияләргә гамәлгә ашыру

1. Җирлек советы җирлек советы кабул иткән әлеге Устав нигезләмәләренә үтәлешен, җирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, җирлекне үстерү программаларын куллануны, җирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, өлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән, жирлек башлыклары депутатлар арасыннан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзәргә мөмкин.

3. Законнарға ярашлы рәвештә, жирлек Советы инициативасы буенча жирлек башлыклары жирлек бюджеты акчаларын максатчан куллануны, муниципаль милекне нәтижәле куллануны тикшерә (ревизияли) ала. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территорияль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр закон белән башкача билгеләнмәгән булса, жирлек советы, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты мөрәҗәгатә буенча жирлек Советы карамагына кагылышлы мәсьәләләр буенча сорала торган мөгълүматны бирергә, ө законнарны, муниципаль норматив хокукый актларны бозуга күрсәтмәләр бирелгән очракта, хокук бозуларны һәм хокук бозуларны бөтөрү өчен кичекмәстән чаралар күрәргә тиеш гәеплә кешеләрне җаваплылыкка тарту.

5. Жирлек советы жирлек башлыгының аның эшчәнлегә, жирлекнең башкарма комитеты һәм жирле үзидарәнең башка ведомство карамагындагы органнары эшчәнлегә нәтижәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

6. Жирлек советы, контроль функцияләрен башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-идарә итү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

37 нче маддә. Муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле жирлек Советы депутатлары арасыннан Аксубай муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Сайланган кандидат дип санала, аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш биргән.

38 нче маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы вәкаләтләре " Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрәндә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган төртиптә һәм нигезләр буенча вакытыннан алда туктатылырга мөмкин.

Жирлек Советының вәкаләтләре дә туктатыла:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзеңне таркату турында карарлар;

2) Татарстан Республикасы Югары судының жирлек Советы депутатларының өлеге составының хокуксызлыгы турындагы карары үз көченә керүе, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруы белән бәйлә рәвештә;

3) законнарға ярашлы рәвештә, шулай ук торак пункт бетерелгән очракта гәмәлгә ашырыла торган торак пунктны үзгәртәп кору;

4) шөһәр округы белән берләшү сәбәплә, торак пунктның муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

5) жирлек чикләре үзгәрү яки шөһәр округы белән берләшү нәтижәсәндә жирлек сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка арту;

6) гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гәмәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

39 нчы маддә. Торак пункт Советын үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советын үз-үзен таркату турында карар жирлек башлыгы яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан ким булмаган өлешә булган депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителәргә мөмкин.

2. Үз үзеңне таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителәргә мөмкин түгел:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренчә ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисапны раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакырытып алу турында тавыш бирү вакытында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Торак пункт Советының үз-үзен таркату турында язма тәкъдиме үз-үзен таркату мотивларын үз эченә алырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүчә башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзәлә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы карары буенча жирлек советын үз-үзен таркату мәсьәләсә ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы жирлек Советы депутатлары һәм жирлек халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартларын һәм нигезләмәләрен һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату инициативасы тәкъдим ителгәннән соң ике ай узгач кабул ителәргә мөмкин.

6. Жирлек советын үз-үзен таркату турында карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешә тарафыннан яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы үз-үзен таркату тәкъдимен кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату мәсьәләсә буенча тавыш бирү көнәннән соң бер елдан да иртәрәк куелмаска мөмкин.

40 нчы маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутатының вәкәләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;

5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;

7) Россия Федерациясе граждандлығын туктату, чит ил дәүләте граждандлығын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданды жирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил граждандлығын алырга яисә Чит ил граждандлығы булган Россия Федерациясе гражданды Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе граждандының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рәхсәтен яисә башка документ алырга хокукы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы;

8) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;

9) жирлек Советы вәкәләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яки аны алмаштырган альтернатив граждандлык хезмәтенә жиберү;

11) федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Үз вәкәләтләрен гамәлгә ашыручы депутатның вәкәләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

3. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 пунктларында күрсәтелгән очрактарда жирлек Советы депутаты вәкәләтләрен туктату турында карар жирлек Советы тарафыннан, вәкәләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән соң 30 көннән дө соңга калмыйча, ә әгәр бу нигез жирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән булса, мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

4. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутатының чакыруы буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыккан көннән башлап, жирлек Советы депутатының вәкәләтләре туктатыла.

5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта, жирлек Советы депутатының вәкәләтләре жирлек Советы вәкәләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутаты вәкәләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мәрәжәгать иткән очракта, вәкәләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн-жирлек советына әлеге гариза керткән көн.

7. Жирлек Советы депутаты вәкәләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. ТОРАК ПУНКТ БАШЛЫГЫ

41 нче маддә. Авыл жирлеге башлығы авыл жирлегенең югары вазифалы кешесе

1. Авыл жирлеге башлығы-авыл жирлегенең югары вазифалы кешесе.

2. Жирлек башлығы жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Жирлек башлығының рәсми исеме-Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге башлығы.

4. Жирлек башлығы вазифасы буенча Аксубай муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

5. Жирлек башлығы бер үк вакытта жирлек советын һәм жирлекнең башкарма комитетын житәкли.

42 нче маддә. Жирлек башлығын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлығы яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы вәкәләтләре срогына сайлана.

Жирлек башлығын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән жирлек халкы, иҗтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты сайланган жирлек башлығы булып санала.

3. Сайланганнан соң, жирлек башлығы түбәндәге антны бирә:

"Миңа йөкләнгән Яңа Ибрай авыл жирлеге башлығының югары бурычларын үтәгәндә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Яңа Ибрай авыл жирлеге уставын үтәргә, Яңа Ибрай авыл жирлегендә яшәүчеләрнең иминлеген тәэмин итү, кеше һәм гражданд хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчемне һәм белемнәремне кулланырга ант итәм."

4. Жирлек Советы вәкәләтләре срогы тәмамланганнан соң, жирлек башлығы билгеләнгән тәртиптә жирлекнең яңа башлығы сайланганчы, жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итүне дәвам итә.

43 нче маддә. Торак пункт башлығы статусы

1. Авыл жирлеге башлығы даими нигездә эшли, хокукы түгел:

- эшқуарлык эшчәнлегә белән шөхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләренә башка берләшмәләрендә, сәяси партиядә катнашудан тыш, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, бакчачылык съездында (конференциясендә) яки гомуми жыелышында катнашудан тыш), бакчачылык, дача куллану кооперативлары, күчәмсез милек ияләре ширкәтләре), Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегиаль органы эшчәнлегендә түләүсез катнашудан тыш: муниципаль берәмлек тарафыннан муниципаль берәмлек исемнән муниципаль миләктә булган акцияләренә (устав капиталында катнашу өлешләрен) оештыру яки идарә итү вәкәләтләрен

гамәлгә ашыру төртибен билгеләүче муниципаль хокукий актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең оештыручысы (акционеры, катнашучысы) булган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә күрсәтү; федераль законнарда каралган башка очраklar;

укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгылләнү. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

- идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренәң башка органнары составына керергә, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы жирлек башлыгы гражданнык, административ яки жинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очраklarыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Жирлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйлә башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

2. Жирлек башлыгы Аксубай муниципаль районы Советында даими нигездә алмаштырыла торган вазифага сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә башкара.

3. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек халкына һәм жирлек советына контрольдә тотыла һәм хисап бирә.

4. Жирлек башлыгы елына бер тапкырдан да сирәгрәк жирлек халкы һәм жирлек Советы алдында үз эшчәнлегенә нәтижәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында хисап бирә.

5. Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Коррупциягә каршы тору турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә һәм тьюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачу һәм аларга ия булу, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләргә саклау, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) файдалану, 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында һәм башка федераль законнар.

44 нче маддә. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

1. Торак пункт башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләргәң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданны һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торак пунктны тәкъдим итә, торак пункт исәменнән ышанычсыз эш итә: торак пункт исәменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләргәң жирле үзидарә органнары, оешмалар һәм гражданны белән килешүләр һәм килешүләр тәзи;

2) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә, жирлек Советының чираттан тыш утырышын чакыруны таләп итәргә хокуклы;

3) бер башлылык принципларында жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм жирлекнең башкарма комитеты аның компетенциясенә кергән вәкаләтләргә үтәү өчен шәхси жаваплылык тота;

4) үз вәкаләтләргә чикләрендә жирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыру мәсьәләләргә буенча хокукий актлар чыгара;

5) әлеге Уставта билгеләнгән төртиптә жирлек Советы һәм Башкарма комитеты кабул иткән норматив хокукий актларга кул куя һәм аларны бастырып чыгаруны һәм халыкка житкәргә тәэмин итә, шулай ук жирлек Советы утырышларының протоколларына кул куя;

6) авыл жирлегә Советы һәм Башкарма комитеты эшендә жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу һәм ачыклыкны тәэмин итү буенча чаралар күрә;

7) гражданны кабул итүне, аларның мәрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятьләргә карауны оештыра;

8) жирлекнең акчалары, шул исәптән жирлек Советы һәм Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү һәм тоту өчен акчалар белән идарә итә, жирлекнең расланган бюджетына ярашлы рәвештә, банк учреждениеләргәң жирлекнең бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба;

9) жирлек Советының контроль вәкаләтләргәң гамәлгә ашыруны координацияли;

10) Закон һәм әлеге Уставка ярашлы рәвештә гражданнының ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукий актын кабул итүне оештыра;

11) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектын һәм аның үтәләше турында хисапларны, жирлек үсәше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

12) жирлекнең жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территорияль органнары, башка федераль органнар, жирлек территориясендә эшләүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

13) жирлек башкарма комитетының муниципаль хезмәткәрләргәң һәм башка хезмәткәрләргәң билгели һәм вазифаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга карата дәртләндерәү һәм дисциплинар жаваплылык чараларын куллана;

14) жирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында килешүләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр тәзи;

15) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрән һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруны тәмин итә.

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

17) Дәүләт һәм башка органнарда торак пункт мәнфәгатьләрән тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, торак пункт исеменнән судка гариза бирә, ышаныч кәгазьләре бирә.

45 нче маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы депутатлар арасыннан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек башлыгы урынбасары итеп сайлана.

3. Жирлек башлыгы урынбасары жирлек Советы Регламентында билгеләнгән бурычларны бүлүгә ярашлы рәвештә функцияләрне башкара, жирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаган очракта (авыру яки ялга чыгу сәбәпле) яки үз бурычларын үтәү мөмкинлеген булмаган очракта яки вәкаләтләрән вакытыннан алда туктаткан очракта жирлек башлыгы вазифаларын башкара.

5. Жирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрән азат ителмәгән нигездә башкара.

6. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге уставның 40 статьясында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

7. Жирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта жирлек башлыгы инициативасы буенча яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карары буенча вазифасыннан чакырылырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакырып алу турында карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

46 нчы маддә. Жирлек башлыгы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясына ярашлы рәвештә отставкага жиберү;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясына ярашлы рәвештә вазифасыннан китүләр;

5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил дәүләте гражданлыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайлануы, чит ил гражданлыгын алырга яисә Чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рәхсәтен яисә башка документ алырга хокукы, жирле үзидарә органнарына сайлануы хокукы;

10) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;

11) сәламәтлек торышы буенча торак пункт башлыгы вәкаләтләрән гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына ярашлы рәвештә, шулай ук торак пункт бәтерелгән очракта гамәлгә ашырыла торган торак пунктны үзгәртеп кору;

13) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә жирлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыграк артуы;

14) шәһәр округы белән берләшү сәбәпле, торак пунктның муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

15) гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару вакытын бозу;

16) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен үтәмәү.

2. Жирлек башлыгының вәкаләтләре шулай ук "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазифаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, 7 нче номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү белән бәйләү рәвештә вакытыннан алда туктатыла 2013 елның маенда N 79-ФЗ аерым категория кешеләргә чит ил банкларында сәчетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата сәчетларны һәм кыйммәтле әйберләренә саклауны тыю турында, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан, чит ил финанс инструментларын үзләштерү һәм (яки) куллану.

3. Әлеге статьяның 1-11, 14 һәм 15 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча жирлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау жирлек советының якинлашып килүче утырышында башкарыла.

4. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлекнең яңа башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла.

Шул ук вакытта, әгәр жирлек Советының вәкаләтләре срогы тәмамлануга алты айдан да азрак вакыт калса, жирлек башлыгын жирлек Советы составынан сайлау яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында башкарыла.

1. Муниципаль берәмлек башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы тарафыннан үз составында яки конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайланган муниципаль берәмлек башлыгын сайлау мондый вәкаләтләр туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла.

Шул ук вакытта муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы вәкаләтләре срогы тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт калса, муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы составында муниципаль берәмлек башлыгын сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлек вәкилләкле органының беренче утырышында, ә муниципаль берәмлек башлыгын конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайлау - муниципаль берәмлекнең вәкилләкле органы хокукый составта сайланган көннән алып өч ай эчендә башкарыла.

6. Әгәр Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер-министрының) жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый акты яки карарны суд тәртибендә шикаять итсә, муниципаль сайлауларда сайлана торган жирлек башлыгын вакытыннан алда сайлаулар суд карары законлы көчкә кергәнчә билгеләнә алмый.

7. Әгәр Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер-министрының) жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый акты яисә карарны суд тәртибендә шикаять итсә, жирлек Советы Совет тарафыннан үз составында яки кандидатлар арасынан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел, конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтижеләре буенча суд карары законлы көчкә кергәнчә тәкъдим ителгән.

8. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча аңа карата сак астына алу яки вакытлыча вазифасыннан читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүри чаралар кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча жирлек башлыгы урынбасары башкара.

47 нче маддә. Ышаныч югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителгән (вазыйфасыннан азат ителгән) тиеш:

1) кешенең мәнфәгатьләр конфликтлыгы булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве;

2) кешенең үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве яки белә торып дәрәжә булмаган яки тулы булмаган мәгълүматлар бирмәве;

3) кешенең түләүле нигездә коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә катнашуы, федераль закон белән билгеләнгән очраклардан тыш;

4) кешенең эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керүе.

2. Муниципаль вазыйфаны биләүче кеше, аңа буйсынган кешенең мәнфәгатьләр конфликтлыгына китерә яки китерә ала торган шәхси мәнфәгатьләре барлыкка килүе турында белгән кеше, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән кеше мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәгән очракта, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителгән (вазыйфасыннан азат ителгән) тиеш.

3. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендә жезалар куллану турындагы мәгълүматлар әлеге зат тиешле вазыйфаны биләгән жирле үзидарә органы тарафыннан 2008 елның 25 декабрендә 273 номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалту сәбәпле эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә-ФЗ Коррупциягә каршы тору турында.

48 нче маддә. Торак пункт башлыгын отставкага жиберү

1. Жирлек советы " Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында «2003 елның 6 октябрендә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирлек Советы депутатлары инициативасы буенча яки Татарстан Республикасы Президенты инициативасы буенча жирлек башлыгын отставкага жиберергә хокуклы.

2. Торак пункт башлыгын отставкага жиберү өчен нигез булып:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясының 1 өлешендә 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән (килеп чыккан) жирлек башлыгының карарлары, гамәлләре (гамәлсезлеге) ;

2) жирле өһемиәттәге мәсьәләләргә хәл итү, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендә 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлеге Уставта каралган вәкаләтләргә һәм (яки) жирле үзидарә органнары тарафыннан

жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларны өч ай һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә үтәмәү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән үзидарә итү;

3) жирлек башлыгы эшчәнлеген жирлек Советы тарафыннан аның жирлек Советы алдындагы еллык хисабы нәтижеләре буенча канәгатьләнәрлек бәяләмә, ике тапкыр рәттән бирелгән;

4) "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон,» дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында " 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон,

2013 елның 7 маенда № 79-ФЗ» аерым категория затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләренә саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында";

5) жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәм ведомство карамагындагы оешмалар тарафыннан Кеше һәм гражданның хокуклары һәм ирекләре тигезлегенә дәүләт гарантияләрен расасына, милләтенә, теленә, дингә мөнәсәбәтә һәм башка шартларга бәйле рәвештә күпләп бозуга, раса, милләт, тел яисә дингә карашы билгеләре буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләүгә юл кую, әгәр бу милләтара һәм конфессияара килешүне бозуга китергән һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм иткән булса.

3. Жирлек Советы депутатларының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасы, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлешә белән тәкъдим ителгән, жирлек Советына кертелә торган мәрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлегә мәрәжәгать жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлегә инициативаны тәкъдим итү турында жирлек башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президенты әлегә мәрәжәгатьне жирлек советына керткән көннән соң бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

4. Жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы жирлек Советы депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып башкарыла.

5. Әгәр жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы жирлек Советы депутатлары инициативасын караганда жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен һәм жирлек башлыгының нәтижеләргә китергән карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләренә карау күздә тотыла икән, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясының 2 һәм 3 пунктларында каралган торак пункт башлыгын отставкага жиберү турындагы карар Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасы жирлек советына жирлек советының тиешле карары проекты белән бергә кертелә торган мәрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Әлегә инициативаны тәкъдим итү турында жирлек башлыгы әлегә мәрәжәгатьне жирлек Советына керткән көннән соң икенче көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

7. Жирлек башлыгын отставкага жиберү турында жирлек Советы депутатларының яки Татарстан Республикасы Президентының инициативасын жирлек Советы тиешле мәрәжәгать кертелгән көннән алып бер ай эчендә карый.

8. Әгәр жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешә аның өчен тавыш бирсә, жирлек башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул ителгән дип санала.

9. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карарына жирлек Советы утырышында рәислек итүче депутат кул кую.

10. Жирлек советын караганда һәм кабул иткәндә жирлек башлыгын отставкага жиберү турында карарлар:

1) аларга тиешле утырышның кайчан һәм кайда узачагы турында алдан хәбәр итү, шулай ук жирлек Советы депутатларының яки Татарстан Республикасы Президентының мәрәжәгәте һәм жирлек Советының аны отставкага жиберү турындагы карары проекты белән танышу;

2) аңа жирлек Советы депутатларына отставкага китү өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү мөмкинлегә бирү.

11. Әгәр жирлек башлыгы жирлек Советының аны отставкага жиберү турындагы карары белән килешмәсә, ул үзенә аерым фикерен язма рәвештә әйтәргә хокуклы.

12. Жирлек Советының жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы карары рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш. Әгәр жирлек башлыгы аны отставкага жиберү мәсьәләсендә үзенә аерым фикерен язма рәвештә белдергән булса, ул жирлек советының күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

13. Әгәр жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы Татарстан Республикасы Президенты инициативасы жирлек Советы тарафыннан кире кагылган булса, жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы мәсьәлә жирлек советы утырышы уздырылганнан соң ике айдан да иртәрәк түгел, жирлек советының әлегә мәсьәлә каралган утырышыннан соң кабат каралырга мөмкин.

V бүлек. жирлекнең башкарма комитеты

49 нчы маддә. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле үзидарә башкарма-идарә органы

1. Жирлекнең башкарма комитеты Жирле үзидарәнең башкарма-идарә органы булып тора, аңа әлегә устав белән жирле өһәмияттәгә мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләре һәм федераль законнар һәм Татарстан

Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән.

2. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган булып тора. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак жирлекнең башкарма комитетының оештыру структурасы, вәкаләтләре, функцияләре һәм эшчәнлек тәртибе, күрсәтелгән вәкаләтле органың вазыйфаи затлары исемлеген һәм аларның вәкаләтләрен билгеләү жирлекнең муниципаль хокукый актларына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла.

3. Авыл жирлеге Башкарма комитетының рәсми исеме Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Яңа Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты.

4. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап бирә һәм контрольдә тота.

5. Торак пунктның башкарма комитетында мөһер һәм бланк бар.

6. Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

50 нче маддә. Торак пунктның Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлекнең башкарма комитеты структурасына керә: жирлек башлыгы Башкарма комитет житәкчесе, Башкарма комитет житәкчесе урынбасары, Башкарма комитетның башка вазифалы кешеләре.

51 нче маддә. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Жирлекнең башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәп өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясе проектын эшләүне тәмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен гамәлгә ашыруны оештыра;

- авыл жирлеген комплекслы социаль-икътисади үстерү планнарын һәм программаларын үтәүне кабул итә һәм оештыра, шулай ук авыл жирлегенең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны оештыра һәм күрсәтелгән мөглүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыра

2) муниципаль милек белән идарә итү, торак пункт территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, боерык бирү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очракларда жирлек Советына муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм килештерүгә (раслауга) көртә;

муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән торак пунктның икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр тәзи; торак пункт территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тәзи, аларның эшчәнлегенең максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазифаларыннан азат итә;

муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәмин итүне һәм муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр белән финанс белән тәмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерцияле булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

3) территориаль планлаштыру, жирне һәм башка табиғый ресурсларны куллану, әйләнә-тирә табиғый мохитне саклау өлкәсендә:

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына ярашлы рәвештә, жирлекнең территориаль планлаштыру документлары, жирлекнең башка шәһәр төзелеше документациясе проектларын эшли һәм жирлек Советына раслау өчен көртә, аларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;

муниципаль милектә булган жирләрне рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

- торак пункт территориясендәге жир кишәрлекләрен законнарда билгеләнгән тәртиптә бирә һәм тартып ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- муниципаль торак фондын төзүне һәм тотуны оештыра, аның исәбен алып бара, торак пункт территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

торак пунктлар чикләрендә жирле өһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра;

- халыкны элемент хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

5) авыл хужалыгы һәм эшмәкәрлекне үстерү өлкәсендә:

авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм күрсәтә;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

б) торак-коммуналь, көнкүрөш, сөүдө һәм халыкка башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

халыкны жәмәгать туклануы, сөүдө һәм көнкүрөш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтаж гражданның билгеләнгән тәртиптә исәпкә ала;

ял оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

торак пункт территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, торак пунктта рәсми физкультура-сәламәтлөндөрү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыра;

халыкның күпләп ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын тәзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле керүен тәэмин итә;

ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирләү урыннарын тәэмин итә;

торак пунктның архив фондларын формалаштыра;

7) тәзекләндерү өлкәсендә:

каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлек оештыра;

- торак пункт территориясен тәзекләндерү буенча эшчәнлек оештыра;

-адреслашу объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, урам-юл чөлтөрә элементларына исемнәр бирә (жирле өһәмияттөгә автомобиль юлларынан тыш), торак пункт чикләрендөгә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирә, мондый исемнәрне үзгәртә, юкка чыгара, мәгълүматны Дөүләт адрес реестрында урнаштыра;

8) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- торак пункт территориясендә законнары, дөүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларын үтәүне, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән жирле үзидарә хокукларын бозучы судта яки арбитраж судында дөүләт хакимияте органнары һәм дөүләт вазыйфаи затлары, предприятияләр, учреждениеләр, оешмаларның актларын шикаять итә;

гражданның һәм аларның жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы берләшмәләренә ярдәм күрсәтә;

халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыра;

- торак пунктлар чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткөрүне тәэмин итә;

үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки барлыкка килү турында вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

-муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек депутатын, жирлекнең сайлап куелган органы өгзасын, жирлекнең сайлап куелган вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткөрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм иҗтимагый чаралар оештыру белән бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

-торак пунктта терроризмның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату буенча, шулай ук гражданның идеологиясен кабул итмәүне формалаштыру буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткөрә, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткөрү юлы белән;

муниципаль милектә булган яки жирле үзидарә органнары карамагындагы объектларның террорчылыкка каршы саклану таләпләрен үтәүне тәэмин итә;

- торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының милләтара һәм конфессияара татулыгын ныгытуга, телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

9) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра.

10) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

- тапшырылган дөүләт вәкаләтләрен тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарларына ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларынан үзенә тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәэмин итә;

11) башка вәкаләтләр:

- жирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- өлеге уставның 5 статьясындагы 1 өлешендөгә 8-10, 17 һәм 20 пунктларында каралган жирле өһәмияттөгә мәсьәләләренә хәл итү максатларында гражданның торак пункт өчен социаль өһәмиятле эшләренә (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга жөлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра;

жирле өһәмияттөгә мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра, законнар, өлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы яки башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтлөрдән тыш.

2. Башкарма комитет жирле өһәмияттөгә мәсьәләлөргә карамаган мәсьәләләрне хөл итү буенча түбөндөгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

- торак пункт музейларын булдыра;
- торак пунктта нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;
- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнаша;
- торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;
- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтә;
- торак пункт территориясендә урнашкан муниципаль предприятиөләрне һәм учрөждениөләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;
- муниципаль янғын күзәтчелөген булдыра;
- туризмны үстөрү өчен шартлар тудыра;
- көше хокукларын тәэмин итүне жәмөгәтә контролендә тотучы жәмөгәтә күзәтү комиссияләрөнә һәм мөжбүри тоту урыннарында булган көшелөргә ярдәм күрсәтә;
- инвалидларның ижтимагый берләшмөләрөнә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмөләрә тарафыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрөндөгә 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;
- федераль законнарда билгелөнгән тәртиптә һәм шартларда оешмаларның хөзмөт күрсәтү сыйфатын бәйсез бөялөүне оештыру өчен шартлар тудыра;
- гражданнырга торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамөләрә буенча муниципаль торак фонды торак урыннарын бирә;
- торак пункт территориясендә яшөүчә караучысыз хайваннарны тоту һәм тоту буенча чаралар үткөрә;
- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләрә турында"Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыра.

инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләрә чиклөнгән көшеләрнең, адаптив физик культура һәм адаптив спортның Физик культурасын һәм спортын үстөрүгә ярдәм күрсәтә.

VI бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХӨЗМӨТТӨШЛӨГӨ

52 нче маддә. Торак пунктның ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе даими эшлөүчә, жирле финанс контроле үзидарәсенәң коллегияль органы булып тора.

2. Жирлекнең ревизия комиссиясе рөйс һәм ике әгъзадан тора.

Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыру һәм эшчәнлек тәртибә, вәкаләтләрә Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләрөнәң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенәң гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендөгә 6-ФЗ номерлы федераль законнар, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрөндөгә 131-ФЗ номерлы федераль законнар, башка федераль законнар һәм башка норматив законнар белән билгелөнә. Россия Федерациясенәң хокукий актлары, поселок Советы тарафыннан расланган поселокның Ревизия комиссиясе турында нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукий актлар белән.

Федераль законнарда билгелөнгән очракларда һәм тәртиптә торак пунктның Ревизия комиссиясе оешмасын һәм эшчәнлеген хокукий жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

53 нче маддә. Торак пунктның сайлау комиссиясе

1. Жирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, депутатны, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, жирлек чикләрөн үзгөртү, жирлекне үзгөртеп кору мәсьәләләрә буенча тавыш бирүне әзәрлөүне һәм үткөрүне оештыра.

2. Жирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль орган булып тора, ул жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына керми.

3. Жирлекнең сайлау комиссиясе жирлек Советы тарафыннан федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгелөнгән тәртиптә формалаштырыла.

4. Авыл жирлегә сайлау комиссиясенәң вәкаләтләрә биш ел тәшкил итә.

5. Жирлекнең сайлау комиссиясе 6 әгъзадан тора, хөл иткүчә тавыш хокукы бар.

6. Жирлекнең сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рөвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

7. Жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләрә, аның эшчәнлегә тәртибә һәм гарантияләрә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, өлеге устав белән көйлөнә.

8. Жирлек Советы мөрәжәгәтә нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзөк сайлау комиссиясе карары буенча жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләрә ТР Аксубай муниципаль районы территорияль сайлау комиссиясенә йөклөнөргә мөмкин.

54 нче маддә. Жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты һәм башка жирле үзидарә органнары үзара хөзмөттөшлөгө нигезләрә

1. Бу уставта билгелөнгән вәкаләтләр бүленешә нигезендә, жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм жирлекнең башкарма комитеты үз вәкаләтләрөн мөстөкыйль рөвештә башкаралар.

2. Жирлек советы һәм жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең икътисади һәм социаль үсеше процессын нәтижәле идарә итү һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлеге уставта билгеләнгән формаларда үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Жирлек советы һәм жирлекнең башкарма комитеты кабул ителгән норматив хокукый актларны алар имзаланганнан соң жиде көн эчендә бер-берсенә жиберәләр.

5. Жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты житәкчесе буларак, жирлек советына жирлек советының, жирлек башлыгының хокукый актларын кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итәргә, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаят итәргә хокуклы.

6. Жирле үзидарәнең башка органнарының үзара эш итү тәртибен жирлек советы билгели ала.

55 нче маддә. Жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү

Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килешү процедураларын үткөрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӨНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

56 нчы маддә. Юридик зат хокукларына ия булган жирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары жирлек советына һәм жирлекнең башкарма комитетына бирелә.

Башкарма комитет органнарын юридик затлар сыйфатында дәүләт төркөвә өчен нигез булып жирлек Советының муниципаль казна учреждениесе формасында тиешле орган булдыру турындагы карары һәм жирлек башкарма комитеты житәкчесе тәкъдими буенча жирлек Советы тарафыннан аның турында нигезләмәне раслау тора.

57 нче маддә. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирле үзидарә органнары һәм муниципаль органнар эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

2. Закон, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән каралган очракларда жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

58 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

VIII бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

59 нчы маддә. Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфаи затларның эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләр

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче жирлек Советы депутатына жирлек Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу, жирлек Советы йөкләмәләрен үтәү вакытында гамәлдәге законнарда каралган акчалата компенсация һәм башка түләүләр түләнә.

2. Үз вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә гамәлгә ашыручы жирлек башлыгы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда жирлек башлыгы вазифаларын башкарганда, жирлек башлыгының айлык акчалата түләүенә 90% күләмдә бүләк түләнә.

3. Жирлекнең ревизия комиссиясе һәм жирлекнең сайлау комиссиясе өгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан вакытта законнар, жирлек Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

60 нчы маддә. Жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатларының кагылыгызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының хокукларын гарантияләү, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алуда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук депутатларга, алар биләгән торақ һәм (яки) хезмәт бинасына, аларның багажына, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар кулланган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә, жирлек Советы депутаты тавыш бирүдә әйтелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килгән башка гамәлләр өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы төмамланганнан соң, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге положение жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыллаулар, яла ягулар яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозулар булган очракларга кагылмый.

IX бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ КЕШЕЛӘРЕ, АЛАРНЫҢ ЭШЧӨНЛЕГЕН КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ ҺӘМ КҮЗӘТҮ

61 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары закон нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җавап бирәләр.

62 нче маддә. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдында җаваплылыгы

Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгы, жирлек халкы алдында җаваплылыгы жирлек халкының ышанычын югалту нәтижәсендә, хокуксыз карарлар кабул итү яки хокуксыз гамәлләр (гамәлсезлек) кылу нәтижәсендә, аларны суд тәртибендә раслау очрагында башлана.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, әлеге уставның 13 статьясында билгеләнгән очракларда һәм төр типтә жирлек халкы тарафыннан кире чакырылырга мөмкин.

63 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазыйфаи затларының дәүләт алдындагы

жаваплылыгы тиешле суд карары нигезендө, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституцион законнарны, федераль законнарны, Конституцияне (уставны), Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек уставын бозган очракта, шулай ук күрсәтелгән органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта килә.

2. Жирлек Советын тарату, вазифасыннан азат итү һәм жирлек башлыгын отставкага жиберү нигезләре һәм тәртибе 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

64 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы

Жрле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

X бүлек. жирлекнең муниципаль хокукый актлары

65 нче маддә. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Муниципаль хокукый актлар системасына торак пункт керә:

1) жирлек уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) өлеге Уставта каралган жирлек башлыгы, Башкарма комитет һәм жирле үзидарәнең башка органнары һәм вазифаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлгә ия һәм бөтен жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар өлеге уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирлек Уставының, өлеге Уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарда һәм аларга ярашлы кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту турында муниципаль хокукый актның каршылыгы рәхсәт ителми.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мөҗбүри үтәләргә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актлар гамәлдән чыгарылырга яки аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый акты кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яки тиешле вазыйфалар бетерелгән яки күрсәтелгән органнар яки вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, туктатылырга мөмкин - жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, аларның вәкаләтләренә муниципаль хокукый акты гамәлдән чыгару яки туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый акты кабул итү (чыгару), шулай ук суд тарафыннан каралган; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясенә вәкаләтле дәүләт хакимияте органы тарафыннан.

6. Норматив характерда булмаган муниципаль хокукый актының гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең Россия Федерациясе Эшкарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилләр турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирлекнең башкарма комитеты яки жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшмәкәрләрнең хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирлек Советы алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дө соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

7. Эшкарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында эшкарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мөһимләренә кагылган муниципаль норматив хокукый актлар Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткөрелүче экспертизага дучар ителә.

8. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен граждандар, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплы.

9. Муниципаль берәмлек оештыручы оешмаларның хокукый статусын билгеләүче кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылшылы муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

66 нчы маддә. Гражданның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле өһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү турыдан-туры торак пункт халкы тарафыннан жирле референдумда(гражданның жыенында) гражданның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Өгәр жирлек халкының ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акты кабул итү (чыгару) таләп ителсә, жирле үзидарә органы яки жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи заты, аларның компетенциясенә өлеге акты кабул итү (чыгару) керә, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тиешле акты өзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш муниципаль норматив хокукый акт. Бу вакыт өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнарның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны чыгару срогын бозу жирлек башлыгын кире алу, жирлек Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

67 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү өчен түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

- 1) торак пункт Советы торак пункт Советы карарлары;
- 2) жирлек башлыгы жирлек башлыгының карарлары һәм боерыклары;
- 3) жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең башкарма комитеты карарлары һәм боерыклары.

2. Жирле үзидарәнең башка вазифаи затлары өлеге уставларга, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль норматив хокукый актларга билгеләнгән вәкаләтләрне чикләрендә боерыклар һәм боерыклар чыгаралар.

68 нче маддә. Муниципаль хокукый актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, Аксубай районы прокуроры, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук жирлекнең аны алып бару мәсьәләләре буенча Ревизия комиссиясе кертә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушылган документларның исемлеге һәм формасы жирлек Советы Регламенты һәм жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар проектлары Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткөрелгән Жайлау йогынтысын бәяләргә тиеш.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының жайлау йогынтысын бәяләү "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында"2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары) тарафыннан үткөрелә.

4. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актларга Экспертиза эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләргә ачыклау максатларында үткөрелә.

5. Муниципаль норматив хокукый актларга экспертиза жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары) тарафыннан "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында"2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнарында расланган планнарга ярашлы рәвештә үткөрелә.

69 нчы маддә. Торак пункт советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, устав белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләргә билгеләүче карарлар, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, өлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек Советы карарлары, өгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Жирлек башлыгы тавышы жирлек Советы карарларын кабул иткәндә жирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

3. Жирле салымнарны һәм җыямнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерүне, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан жирлек Советы карарлары жирлекнең башкарма комитеты инициативасы буенча яки аның нәтиҗәсе булганда гына жирлек Советы каравына кертелгә мөмкин. Өлеге нәтиҗә жирлекнең башкарма комитетына карар проекты тапшырылганнан соң утыз көн эчендә жирлек Советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына жирлек башлыгы аларны кабул иткән көннән алып өч көн эчендә кул куя һәм өлеге уставта билгеләнгән тәртиптә басылып чыга (халыкка чыгарыла).

70 нче маддә. Жирлек башлыгының хокукый актлары

1. Жирлек башлыгы законнарда, өлеге Уставта һәм жирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләрне чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре, жирлек башкарма комитетының жирле өһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара, шулай ук жирлек Башкарма комитетының жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыклары.

2. Жирлек башлыгы өлеге устав белән «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга, башка федераль законнарда ярашлы рәвештә, аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара.

71 нче маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка чыгару) һәм үз көченә керү тәртибе.

1. Жирлек Советы карарлары, өгәр карар үзә башканы билгеләмәсә, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Жирлек советының салымнар һәм җыямнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексына ярашлы рәвештә үз көченә керә.

Жирлек Советының жирлек уставын кабул итү яки өлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары Федераль закон, өлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, жирлек Башкарма комитетының хокукий актлары, әгәр актлар белән башкасы билгеләнмәгән булса, имзаланган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек оештыручы оешмаларның хокукий статусын билгеләүче кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукий актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

4. һәр муниципаль хокукий актта аның реквизитлары булырга тиеш: аның исеме, имзалану датасы (жирлек Советы кабул иткән хокукий актлар өчен шулай ук жирлек Советы кабул иткән дата), төрлө номеры, хокукий актка кул куйган вазифаи затның исеме, мөһер.

5. Жирлек Советының жирлек бюджеты турында, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, аны гамәлдән чыгару һәм аның гамәлдә булуын туктату, аның үтәләше турында хисап, жирле салымнар һәм җыямнар билгеләү турында карарлары, жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукий актлар, муниципаль хокукий актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, жирлек Советы тарафыннан имзаланганнан соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш, анда Федераль закон белән чикләнгән мөгълүмат бар.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору, жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча тавыш бирү турында норматив булмаган хокукий актлар һәм законнарға ярашлы рәвештә башка актлар мөжбүри рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Закон яки өлеге Устав нигезендә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) мөжбүри булмаган нормага каршы муниципаль хокукий актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарә вазифаи затлары карары буенча бастырылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка чыгарганда) муниципаль хокукий актның реквизитлары, район газетасы «Сельская новь» ның чыгу датасы, Татарстан Республикасының рәсми хокукий мөгълүмат порталында урнаштыру датасы, торақ пунктның мөгълүмати стөндларында урнаштыру датасы күрсәтелә.

9. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актларны рәсми рәвештә бастырып чыгару аларның тулы текстын район газетасы «Сельская новь» да бастырып чыгару яки аларның тулы текстын Татарстан Республикасының рәсми хокукий мөгълүмат порталында урнаштыру юлы белән башкарыла.

Өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукий актлар Аксубай муниципаль районының рәсми сайтында, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында, Яңа Ибрай авыл жирлегенең мөгълүмати стөндларында урнаштырылырга мөмкин.

10. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актларны халыкка житкерү аларның тулы текстларын торақ пунктлар территориясендәгә мөгълүмати стөндларга урнаштыру юлы белән аларны гомуми мөгълүматка житкерүдән гыйбарәт. Күрсәтелгән мөгълүмат стөндлары саны, аларның урнашу урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлек халкының норматив һәм башка хокукий актлар тексты белән тоткарлыксыз танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш. Муниципаль норматив һәм башка хокукий актлар күрсәтелгән мөгълүмат стөндларында алар урнаштырылган көннән алып 30 көн дәвамында булырга тиеш".

11. Муниципаль норматив хокукий актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданның җыенында) кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукий актлар регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

72 нче маддә. Торақ пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләренең эчтәлегә

1. Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре-Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актлары, шулай ук Татарстан Республикасы норматив хокукий актлары нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүгә һәм төзекләндерү элементларына таләпләр, жирлек территориясен төзекләндерү буенча чаралар исемлеген, аларны үткөрү тәртибен һәм вакытлычалыгын билгеләүче муниципаль хокукий акт.

2. Торақ пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләре торақ пункт Советы тарафыннан раслана.

3. Торақ пунктны төзекләндерү кагыйдәләре:

1) гомуми файдаланудагы территорияләргә тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) биналарның, корылмаларның, корылмаларның фасадларының һәм саклагыч конструкцияләренең тышкы күренеше;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләре үткөрелгәннән соң;

4) торақ пункт территориясен яктыртуны оештыру, биналарны, корылмаларны, корылмаларны архитектура яктыртуны кертәп;

5) торақ пункт территориясен яшәлләндерүне оештыру, шул исәптән торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газоннарны, чөчөк бакчаларын һәм үләнле үсемлекләр белән биләнгән башка территорияләргә булдыру, тоту, торгызу һәм саклау тәртибен;

6) мөгълүматны Торақ пункт территориясендә урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткеләр, элмә такталар урнаштыру;

7) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны йөртү өчен майданчыкларны, парковкаларны (парковка урыннарын), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм тоту;

8) җәяүлеләр коммуникацияләрен оештыру, шул исәптән тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар;

9) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итү максатыннан торақ пункт территориясен төзекләндерү;

10) торақ пункт территориясен җыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр суларын агызуны оештыру;

12) жир эшләрен башкару тәртибе;

13) биналарның, корылмаларның, корылмаларның, жир кишәрлекләренең финанс, милекчеләре һәм (яки) башка законлы хужаларының (күпфатирлы йортлардагы милекчеләрдән һәм (яки) башка законлы милекчеләрдән тыш, алар астында жир кишәрлекләре барлыкка килмәгән яки мондый йортлар чикләре буенча төзелгән) янәшәдәге территорияләргә тотуда катнашуы;

14) Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә янәшәдәге территорияләр чикләрен билгеләү;

15) авыл жирлегә территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү;

16) торак пункт территориясен төзекләндерү буенча чараларны гамәлгә ашыруда гражданныр һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыру.

3. Татарстан Республикасы законы белән аерым муниципаль берәмлекләргә табигый-климат, географик, социаль-икътисади һәм башка үзгәртеп каралган тәртиптә каралган территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән көйләнә торган башка мәсьәләләр каралган.

XI бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

73 нче маддә. Торак пунктның икътисади нигезе

1. Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектә булган милек, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

74 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милке

1. Торак пункт милкәндә булырга мөмкин:

1) жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очракларда жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «жирле үзидарә органнарының оештыруының гомуми принципнары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 4 өлешәндә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт Россия Федерациясендә үзидарәләргә.

3) жирлек Советнары карарнарына ярашлы рәвештә жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затнары, муниципаль хезмәткәрләргә, муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә хезмәткәрләргә эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән милек;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән хәл итү хокукы бирелгән һәм жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән милек;

5) федераль законнарда ярашлы рәвештә башка милек;

75 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милке белән идарә итү, файдалану һәм аның белән идарә итү

1. Жирле үзидарә органнары жирлек исемәннән муниципаль милеккә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарда һәм аларда ярашлы рәвештә кабул ителә торган жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актнарына ярашлы рәвештә мөстәкыйль рәвештә ия булалар, файдаланалар һәм алар белән идарә ителәр.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затнарга, Россия Федерациясе дөүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезәндә читләштерәргә, башка килешүләргә тәргә хокукы.

3. Жирле үзидарә органнары муниципаль милек реестрын Россия Федерациясе Хөкүмәтә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә алып баралар.

76 нчы маддә. Муниципаль предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм хужалык жәмгыятьләргә

1. Торак пункт муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә тәзи, үзгәртеп оештыра һәм бетерә ала, Хужалык жәмгыятьләргә, шул исәптән жирле өһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хужалык жәмгыятьләргә тәздә катнаша ала. Оештыручының муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары башкара.

2. Оештыручының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргәнең максатнарын, эшчәнлек шартнарын һәм тәртибен билгелиләр, аларның уставнарын раслыйлар, өлгә предприятиеләргә һәм учреждениеләргә житәкчеләрен вазыйфага билгелиләр һәм вазыйфаларынан азат ителәр, өлгә Уставта һәм муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә аларның эшчәнлегенә турында хисаплар тыңыйлар.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемәннән муниципаль казна учреждениеләргәнең йөкләмәләргә буенча субсидияләргә жавап биреләр һәм федераль закон белән билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә аларның үтөлешен тәмин ителәр.

77 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милкә хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартнары

1. Муниципаль милкә хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартнары федераль законнарда ярашлы рәвештә жирлек Советнары карарнары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милкә кулландан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр авыл жирлегә бюджетнага керә.

78 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләргә, учреждениеләргә һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләргә

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләргә, учреждениеләргә, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләргә, өгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезәндә төзәләр.

XII бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

79 нчы маддә. Торак пункт бюджеты

1. Торак пунктның үз бюджеты бар.
2. Жирлек бюджеты жирлек советының Муниципаль норматив хокукий акты формасында эшләнә һәм раслана.
3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле өһәмияттөгә мөһәмәтләрен хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән керемнәр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм аларга ярашлы рөвештә Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларында кабул ителә торган тәртиптә федераль дөүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтөлешә турында хисаплар тапшыралар.

80 нче маддә. Торак пунктта бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтөлешен контрольдә тоту жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рөвештә башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясә Бюджет кодексы, федераль законнар һәм аларга ярашлы рөвештә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.
2. Жирлек бюджеты проекты, жирлек бюджетын раслау турында жирлек Советы карары, аның үтөлешә турында еллык хисап, жирлек бюджеты үтөлешә барышы һәм жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен рәсми рөвештә бастырып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.
3. Жирле салымнар турында муниципаль норматив хокукий актларга үзгәрешләр керту турында жирлек Советының муниципаль норматив хокукий актлары, Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган жирлек Советына жирле бюджет турында карар проектын керткән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча жирлек советының Муниципаль норматив хокукий актлары кабул ителергә тиеш. Чираттагы финанс елы һәм план чоры.
4. Жирлек бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.
5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсешә фаразы нигезендә төзелә.
6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм жирлек советының әлегә муниципаль хокукий акты нигезендә жирлек башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.
7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын тезү:
Россия Федерациясә Президентының Россия Федерациясә Федераль Жыенына Россия Федерациясендә бюджет сәясәтөн билгеләүчә мөһәмәтләргә нигезләнмәләре;
торак пунктның социаль-икътисади үсешен фаразлау;
- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- муниципаль программалар.
- дөүләт (муниципаль) программаларында (дөүләт (муниципаль) программалары проектында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында);
Россия Федерациясенең таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре;
- бюджет прогнозы: бюджет прогнозы проекты, бюджет прогнозына үзгәрешләр проекты) озак вакытлы чорга.
8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты, шулай ук Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, жирлек советының муниципаль хокукий актлары (бюджет турында карардан тыш) белән билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.
9. Жирлек бюджеты турында карар белән:
- жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары Исемлегә;
- жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлегә;
- чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) яки бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары муниципаль программалары һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре), чыгым төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яки) максатчан статьялары муниципаль программалары һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре), төр төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары, шулай ук бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча, Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, жирлек Советының муниципаль хокукий акты белән билгеләнгән;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;
- Чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарны ведомство структурасында бюджет чыгымнарын классификацияләүнең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгым төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;
жәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;
башка бюджетлардан алынган һәм (яки) Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар ивонмә

- план чорының беренче елына жирлек бюджетының шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләменәң 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына гомуми күләменәң 5 процентыннан ким булмаган күләмдә торак пункт бюджеты чыгымнары (Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), максатлы билгеләнүләре булган);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет дефицитын финанслау чыганакалары;

- Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

- Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә билгеләнгән һәм аңа ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый актлары тарафыннан кабул ителгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлли һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына:

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенәң төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында торак пунктның социаль-икътисади үсешенәң алдан йомгаклары һәм агымдагы финанс елында торак пунктның социаль-икътисади үсешенәң көтелгән йомгаклары; торак пунктның социаль-икътисади үсешә фаразы;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына торак пунктның тупланма бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) фаразлау;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасы (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтөлешен бәяләү;

жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясә тарафыннан төкәдим ителгән, күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлекнең башкарма комитеты белән фикер каршылыклары килеп чыккан очракта төкәдим ителә;

- Россия Федерациясә Бюджет кодексында билгеләнгән һәм аңа ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм өлгә Уставта кабул ителгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программа юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар белән расланган очракта, бюджет турында карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тапшырыла.

Әгәр бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасын үз эченә алмаса, бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы бюджет турында карар проектына аңлатма язуына кушымталар составына кертелә.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты төзү жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

13. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проекты агымдагы елның 15 ноябрәннән дә соңга калмыйча кертә.

14. Жирлек бюджеты турында карар проекты карау һәм аны раслау тәртибе, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән, Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турында карарның үз көченә көрүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1841 статьясы нигезендә күрсәткечләренә һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Жирлек бюджеты турында Карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә, әгәр Россия Федерациясә Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

16. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслы булуын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, Муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтөлешен тәэмин итә.

17. Торак пункт бюджеты керемнәре Россия Федерациясә бюджет законнарына, салымнар һәм җыемнар турында законнарға һәм башка мәҗбүри түләүләр турында законнарға ярашлы рәвештә формалаштырыла.

18. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясә Бюджет кодексында каралган формаларда башкарыла.

19. Жирлек бюджетының федераль дөүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары вәкәләтләрен финанслауга чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очраклардан тыш, рәхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясә Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

81 нче маддә. Муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу «Дөүләт һәм муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 05 маендагы 44-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтияжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу жирлек бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

82 нче маддә. Торак пункт гражданның үзара салым салу чаралары

1. Гражданның үз-үзләренә салым салу чаралары дип гражданның жирле өһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен бер тапкыр түләүләргә аңлатыла. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләр күләме, аерым категория гражданның тыш, жирлектә яшәүчеләргә гомуми санының 30 процентыннан артмаска тиеш булган (жирлек составына керүче торак пункт), алар өчен түләүләр күләме киметелгә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда, ө «Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясының 1 өлешендәге 4.1 пунктна каралган очракларда гражданның жыенында хәл ителә.

3. Жирле референдумда Гражданның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен жыю турындагы карар басылып чыккач жирлекнең башкарма комитеты:

- референдум карарында каралган эшләргә башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртиптә жирлек халкы алдында аларның үтәләше турында хисап бирә.

4. Гражданның үзара салым акчалары жирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

83 нче маддә. Торак пунктның муниципаль үзләштерүләре

1. Жирлек бюджеты дефицитын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында муниципаль эчке бурычларны федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарырга хокукы.

2. Муниципаль заимствованияләргә жирлек исемнән гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясә Бюджет кодексына һәм әлеге Уставка ярашлы рәвештә жирлекнең башкарма комитетына карый.

3. Агымдагы финанс елы башына жирлек бюджеты акчаларының калдыклары агымдагы финанс елында жирлек бюджеты турында карар белән жирлек бюджеты дефицитын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган акчалардан артык күләмдә касса өзеклекләрен каплауга юнәлтелгә мөмкин.

84 нче маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәләше

1. Жирле бюджет Россия Федерациясә Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты касса бердәмләгә һәм чыгымнарын ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәләшенә касса хезмәтә күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

4. Жирлек бюджетының үтәләше жирлекнең жыелма бюджет рәсеме һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

85 нче маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланарга тиеш.

4. Жирлек Советына тапшырылганчы жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүгә һәм жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә өзәргә үз эченә ала.

Жирле бюджет үтәләше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү муниципаль берәмлекнең контроль-хисап органы тарафыннан муниципаль берәмлек вәкилләклә органының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә, РФ Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләргә исәпкә алып башкарыла.

5. Жирлекнең башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджеты үтәләше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә өзәргә бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапка нәтижә жирлекнең Ревизия комиссиясә тарафыннан жирлек Советына бер үк вакытта жирлекнең башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәләше турында карар проекты, жирлек бюджеты үтәләше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясә бюджет законнарында каралган башка документлар кушымтасы белән жирлек Советының хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисабын тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапна карау нәтижәләргә буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәләше турында еллык хисапна раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул мәгълүматны дерес чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм 1 айдан да артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтөлеше турында карар белән жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап финансы елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап раслана, анда керемнәрнең, чыгымнарның һәм жирлек бюджеты дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә.

Жирлек Советының хисап финансы елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

- жирлек бюджеты керемнәре бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча;
- жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчеләре буенча жирлек бюджеты чыгымнары;
- бюджет дефицитын финанслау чыганаclarын классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы;

86 нчы маддә. Муниципаль финансы контроле

1. Муниципаль финансы контроле Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйләүче башка норматив хокукий актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финансы контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм аннан соңгысына бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсәндә тышкы муниципаль финансы контроле Аксубай муниципаль районы Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсәндә Эчке муниципаль финансы контроле Аксубай муниципаль районы Финансы-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдан контроль жирлекнең жирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм туктату максатларында башкарыла.

5. Алдагы контроль жирлек бюджеты үтөлеше нәтижәләре буенча аларның законлы үтөлешен, исәп-хисапның дәрәсләген һәм хисаплылыгын билгеләү максатыннан башкарыла.

XIV БҮЛЕК. ТОРАК ПУНКТ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

87 нче маддә. Торак пункт Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары проекты жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатылары, район прокуроры, территориаль ижтимагый үзидәрә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан жирлек Советына көртеләргә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзәләргә мөмкин. Әлеге комиссия эшәндә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгәчләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, жирлек уставын кабул итү, жирлек уставына үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәлә каралганчы 30 көннән дә соңга калмыйча жирлек уставына үзгәрешләр кертү турындагы муниципаль норматив хокукий акт проекты, жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән күрсәтелгән Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль норматив хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәргә исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданның катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (игълан итү) белән рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (игълан ителәргә) тиеш аның фикер алышында. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәргә исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек уставына әлеге уставны әлеге норматив хокукий актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасында үзгәрешләр көртелгән очракта гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкөрү) таләп ителми.

4. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары буенча, аларны карау алдыннан жирлек Советы утырышында әлеге уставка ярашлы рәвештә ачык тыңлаулар үткөрелә.

88 нче маддә. Торак пункт уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын карау жирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә кимәндә ике укылышта башкарыла.

2. Жирлек уставы проекты, әлеге уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, әлеге проект беренчә укылышта жирлек башлыгы тарафыннан жирлек Советы депутатыларына, хокук булдыру инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советы карары уставка үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы депутатыларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешә күпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр жирлек башлыгы жирлек Советы рәисә вәкаләтләрен башкарсә, жирлек башлыгы тавышы жирлек уставы, жирлек Советы депутаты тавышы буларак жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт кабул ителгәндә исәпкә алына.

4. Жирлек Уставын яңа редакциядә муниципаль хокукий акт белән жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында язарга ярамый. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гәмәлдә булган жирлек уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий актлар жирлекнең яңа Уставы үз көчәнгә кергән көннән үз көчәнгә югалткан дип таныла.

89 нчы маддә. Торак пункт Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарының үз көчәнгә керү тәртибе

1. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары алар кабул ителгәннән соң жирлек башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлекләр уставларын төркәү өлкәсәндә

башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы территорияль органына Федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек советының өлегә Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвеннән соң рәсми рәвештә басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителәргә) тиеш һәм Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясәндә норматив хокукий актлар» порталында рәсми рәвештә басылып чыккач (халыкка игълан ителгәч) үз көченә керә (<http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф>) Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә

Жирлек башлыгы теркәлгән жирлек уставын, муниципаль хокукий актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсәндә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органы территорияль органыннан кәргән көннән алып жиде көн эчәндә жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында бастырып чыгарырга (халыкка житкәргә) тиеш.

1. Муниципаль берәмлек Уставына кәртәлгән һәм жирле үзидәрә органнары структурасын үзгәртүче үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидәрә органнары арасында вәкаләтләргә аеру (муниципаль берәмлек уставын федераль законнарға туры китерү очракларыннан тыш, шулай ук вәкаләтләргә, вәкаләтләр срогын, жирле үзидәрәнең сайлап куелган вазыйфаи затларын сайлау тәртибән үзгәртүдән тыш), вәкилләк органнарының вәкаләтләргә срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә муниципаль берәмлек органнары, муниципаль берәмлек уставына күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт кабул иткән.

4. Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукий акт белән кәртәлә, ул Рәсмиләштереләргә Мөмкин:

1) жирлек советы рәисә һәм жирлек башлыгы тарафыннан имзаланган яки жирлек советы рәисә вәкаләтләргә башкаручы берүзә жирлек башлыгы тарафыннан имзаланган жирлек Советы карары;

2) жирлек Советы кабул иткән һәм жирлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукий акт. Бу очракта өлегә хокукий актта жирлек советының аны кабул итү турындагы карарына реквизи́тлар куела. Катыштырылган торақ пункт Советының мондый карарына күчеш положениеләргә һәм (яки) торақ пункт уставына кәртәлә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр көченә керү турындагы нормалар кәртәлми.